

Profil ogólnoakademicki

**RAPORT ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ**

Nazwa kierunku studiów: Filologia polska

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie

Data przeprowadzenia wizytacji: 22-23 maja 2019

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia.....	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się.....	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	14
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	25
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	31
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	35
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku.....	37
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	40
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia.....	42
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	47
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	49
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę	51
5. Załączniki:	53
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	53
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	53
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano z
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano za

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Uliasz, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Joanna Pyszny, ekspert PKA
2. dr hab. Joanna Wójcik, ekspert PKA
3. Joanna Paździor, ekspert PKA ds. studenckich
4. mgr Paweł Napieralski, ekspert PKA ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym
5. mgr inż. Agnieszka Kaczmarek-Kacprzak, sekretarz ZO PKA

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Oceny kierunku Filologia polska na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego dokonano z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Wizytację przygotowano i przeprowadzono zgodnie z obowiązującą procedurą. Podczas wizytacji Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej (ZO PKA) odbył spotkania:

- z przedstawicielami władz uczelni,
- z władzami wydziału prowadzącego oceniany kierunek studiów,
- z autorami raportu samooceny,
- z osobami odpowiedzialnymi za zapewnienie jakości kształcenia,
- z przedstawicielem uczelnianego biura karier,
- z koordynatorem ds. praktyk zawodowych,
- ze studentami ocenianego kierunku,
- z samorządem studenckim,
- z przedstawicielami kół naukowych,
- z pracownikami ocenianego kierunku,
- z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego
- z osobą odpowiedzialną za organizację programu Erasmus+
- z pełnomocnikiem Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych.

ZO PKA dokonał oceny prac dyplomowych i przejściowych oraz przedłożonej dokumentacji. Ponadto zweryfikowano stan infrastruktury Wydziału zwiedzając biblioteki, wybrane sale dydaktyczne oraz pomieszczenia pracy i socjalne tj. sale teatralną, pokój rodzica.

ZO PKA dokonał hospitacji wybranych zajęć na poszczególnych specjalnościach.

Ocena, jest kolejną oceną programową PKA na kierunku Filologia polska. Poprzednie oceny miały miejsce w roku 2003 i 2009. Kierunek otrzymał wówczas ocenę pozytywną. Wydział podlegał również ocenie instytucjonalnej w 2013 roku i otrzymał ocenę pozytywną.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	Filologia polska	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I i II stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{1,2}	Obszar nauk humanistycznych, dziedzina nauk humanistycznych, dyscyplina wiodąca – literaturoznawstwo, dyscyplina dodatkowa – językoznawstwo.	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	- dla studiów I stopnia: 6 semestrów i 180 punktów ECTS - dla studiów II stopnia: 4 semestry i 120 punktów ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	- dla studiów I stopnia: 150 h i 5 punktów ECTS - dla studiów II stopnia: spec. nauczycielska – 150 h i 5 punktów ECTS; spec. glottodydaktyczna – 115 h i 3 punkty ECTS; spec. antropologicznokulturowa – 60 h i 1 punkt ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	- spec. nauczycielska - spec. glottodydaktyczna - spec. antropologicznokulturowa	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Licencjat i magister	
	Studia stacjonarne I st.	Studia stacjonarne II st.
Liczba studentów kierunku	66	47
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	1890	990
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	159	109
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	140	82
Liczba punktów ECTS objętych programem	58	68

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

²Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru		
---	--	--

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja i cele kształcenia sformułowane dla kierunku Filologia polska wpisują się w misję Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (KUL) na lata 2014-2020, której głównym założeniem jest prowadzenie badań naukowych w duchu harmonii między nauką i wiarą, kształcenie inteligencji katolickiej oraz współtworzenie chrześcijańskiej kultury. W cele strategiczne w sferze dydaktyki wpisuje się kształcenie na jak najwyższym poziomie, optymalizacja oferty dydaktycznej z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy oraz doskonalenie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Zgodnie z przyjętą przez Uczelnię strategią lubelska polonistyka współtworzy tożsamość Uniwersytetu jako katolickiej instytucji naukowej dzięki kształceniu specjalistów w zakresie rodzimego literaturoznawstwa i językoznawstwa, którzy szczególną wagę przykładają do krzewienia wartości chrześcijańskich oraz budowania postaw obywatelskich. Wyraża się to w przyjętej koncepcji kształcenia i doborze treści programowych, które pozwalają na kształtowanie u studentów wysokiej kompetencji etycznej oraz postaw wyrastających z humanizmu chrześcijańskiego. Sprzyja temu włączenie do programu studiów Filologii polskiej ogólnouniwersyteckich przedmiotów misyjnych, tj. zajęć na temat kulturotwórczego dziedzictwa Biblii oraz logiki, historii filozofii, etyki i katolickiej nauki społecznej.

Zgodnie z przyjętymi założeniami studia I stopnia na Filologii polskiej wyposażają studentów w gruntowną wiedzę z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, pozwalającą im rozumieć i badać zjawiska i procesy literackie, językowe i kulturowe przeszłości i współczesności, a także umożliwiają nabycie umiejętności i kompetencji w ramach kształcenia specjalizacyjnego. Koncepcja kształcenia na studiach II stopnia zakłada pogłębienie kompetencji uzyskanych w ramach studiów I stopnia, ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania studentów do udziału w dyskursie publicznym o wymiarze aksjologicznym i kształtowania postaw odpowiedzialności za wzmacnianie chrześcijańskiej wizji człowieka i świata wśród dominujących współcześnie idei ponowoczesności. Absolwent studiów II stopnia jest również przygotowany do podejmowania wyzwań badawczych i kontynuowania edukacji na studiach doktorskich.

Studenci Filologii polskiej mają możliwość pogłębienia specjalistycznej wiedzy i umiejętności filologicznych, a także uzupełnienia ich o kompetencje społeczne i zawodowe dzięki kształceniu w ramach poszczególnych specjalizacji. Zgodnie z Uchwałami Senatu KUL w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz w sprawie

określenia wytycznych programowych, ich oferta poddawana jest ewaluacji i tak modyfikowana, by mogła zapewnić absolwentom umiejętności przydatne na rynku pracy, jednocześnie utrwalając dyspozycje humanistyczne. Na rozwijanie kompetencji badawczych studentów nakierowana jest specjalizacja antropologiczno-kulturowa na II stopniu oraz powstała niedawno specjalizacja krytyka literacka i artystyczna na I stopniu – zawieszona w roku akademickim 2018/2019 ze względu na brak chętnych. Od roku akademickiego 2019/2020 ma ona wrócić do oferty w zmodernizowanej postaci wraz z nową propozycją specjalizacji teatralno-filmowej. Do funkcjonujących obecnie na kierunku specjalizacji zawodowych należą również specjalizacja nauczycielska na obu poziomach kształcenia i specjalizacja glottodydaktyczna na II stopniu. Zachodzące zmiany w ofercie specjalizacyjnej (dotychczasowa specjalizacja edytorska przekształciła się w osobne studia na kierunku edytorstwo, prowadzone na Wydziale Nauk Humanistycznych) świadczą o prowadzonej na Wydziale polityce jakości i dynamicznym charakterze koncepcji kształcenia, która podlega bieżącej ewaluacji i zmierza, zgodnie z celami strategicznymi Uczelni, do optymalizacji oferty dydaktycznej w powiązaniu z oczekiwaniami studentów oraz otoczenia społeczno-gospodarczego.

Koncepcja i cele kształcenia na ocenianym kierunku zapewniają zatem wszechstronny rozwój studenta, odpowiadający profilowi ogólnoakademickiemu studiów, tradycyjne wykształcenie filologiczne łącząc jednocześnie z kształceniem specjalizacyjnym, które ma na celu przygotowanie studentów do wykonywania zawodów wymagających specjalistycznej wiedzy i umiejętności literaturoznawczych oraz językowych. Absolwenci studiów na ocenianym kierunku przygotowani są do pracy dziennikarza, wydawcy i redaktora naukowego, krytyka literackiego, artystycznego czy animatora kultury, a także zawodu nauczyciela języka polskiego, oraz – na II stopniu – nauczyciela języka polskiego jako obcego. Prowadzone przez Biuro Karier KUL analizy rynku pracy oraz badania losów absolwentów potwierdzają trafność realizowanej koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, absolwenci znajdują bowiem zatrudnienie w różnorodnych instytucjach, zgodnych z profilem ich wykształcenia (szkołach, instytucjach kultury, samorządowych, redakcjach i wydawnictwach).

Opisane wyżej modyfikacje programowe pozostają w ścisłym związku z profilem badawczym pracowników jednostki. Koncepcja i cele kształcenia na lubelskiej polonistyce mieszczą się w dyscyplinach literaturoznawstwo i językoznawstwo, do których odnoszą się efekty uczenia. Są one zatem związane z prowadzoną w Instytucie Filologii Polskiej (IFP) działalnością naukową w zakresie historii literatury polskiej, teorii literatury i językoznawstwa; a także dziejów dramatu i teatru, krytyki literackiej, tekstologii i edytorstwa, glottodydaktyki oraz dydaktyki literatury i języka polskiego. Instytut współpracuje także z samodzielnymi jednostkami badawczymi – Ośrodkiem Badań nad Twórczością Cypriana Norwida oraz Ośrodkiem Badań nad Literaturą Religijną, a w zakresie specjalizacji glottodydaktycznej korzysta ze wsparcia uniwersyteckiej Szkoły Kultury i Języka Polskiego. Badania prowadzone przez pracowników badawczo-dydaktycznych znajdują przełożenie na kształcenie w ramach kursu podstawowego, zajęć fakultatywnych, jak również

specjalizacyjnych, nad czym bezpośrednią pieczę sprawują kierownicy katedr, którzy dbają o realizację i aktualność treści programowych. Za realizację programu studiów zgodnie z koncepcją kształcenia odpowiada Rada Naukowa Instytutu, na zebraniach której omawiana jest z pracownikami IFP bieżąca działalność naukowo-dydaktyczna.

W procesie ustalania koncepcji kształcenia brali udział przede wszystkim pracownicy Instytutu prowadzącego kierunek oraz – w mniejszym stopniu – studenci i pracodawcy. Udział studentów polegał przede wszystkim na opiniowaniu programu na podstawie ankietyzacji oraz bezpośrednich rozmów, które przyczyniały się do podejmowania decyzji o zmianach, np. studenci na specjalizacji antropologiczno-kulturowej mogli wypowiadać się w ankietach na temat obsady zajęć specjalizacyjnych, oceniając dobór odpowiednich specjalistów. W Instytucie nie ma wypracowanych procedur konsultacyjnych dotyczących ewaluacji i doskonalenia programu studiów przez interesariuszy zewnętrznych, a ich wpływ na koncepcję kształcenia wiąże się przede wszystkim z bezpośrednimi kontaktami koordynatorów specjalizacji z przedstawicielami instytucji przyjmujących studentów na staże i praktyki – dyrektorami szkół i ośrodków wsparcia pedagogicznego, fundacji wspierających integrację migrantów czy instytucji kultury (np. Brama Grodzka – Teatr NN w Lublinie, Teatr Gardzienice, Katolicka Agencja Informacyjna, Fundacja Solidarności Obywatelskiej w Świdniku, Galeria Biała, Centrum spotkań Kultur, Wojewódzki Dom Kultury, Radio Lublin, Biblioteka Wojewódzka). W wyniku tych konsultacji wprowadzono do programu studiów nowe przedmioty: *Nauczyciel – zawód czy misja?*, *Multimedia w edukacji*, *Wybrane problemy edukacyjne młodzieży* na specjalizacji nauczycielskiej II stopnia oraz *Rynek i kultura (z elementami animacji kultury)* na specjalizacji antropologiczno-kulturowej. W przyszłym roku planowane jest powołanie komisji eksperckiej, oceniającej programy studiów, w skład której będą wchodzić przedstawiciele pracodawców.

Określone dla kierunku efekty uczenia pozostają w zgodzie z założoną koncepcją oraz celami kształcenia odpowiednio dla studiów I stopnia i II stopnia o profilu ogólnoakademickim. Na I stopniu obowiązują jeszcze efekty uczenia zgodne z KRK, które zgodne są z 6 poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji i przyporządkowują kierunek do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych ze wskazaniem na dyscypliny naukowe: literaturoznawstwo i językoznawstwo. Na II stopniu efekty uczenia dostosowane zostały do wymogów Ustawy i odnoszą się do 7 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji, umiejscawiając kierunek w dziedzinie nauk humanistycznych i przyporządkowując go do dyscyplin literaturoznawstwo i językoznawstwo, ze wskazaniem na literaturoznawstwo jako dyscyplinę wiodącą.

Efekty kierunkowe dla obu poziomów studiów określone zostały w sposób specyficzny dla literaturoznawstwa i językoznawstwa, zgodne są z obecnym stanem wiedzy w tych dyscyplinach, jak również z zakresem działalności naukowej prowadzonej w Instytucie.

Dla Filologii polskiej I stopnia sformułowano w sumie 54 efekty uczenia się: 27 efektów w zakresie wiedzy, 20 w zakresie umiejętności oraz 7 w zakresie kompetencji społecznych. Wyodrębnione zostały również szczegółowe efekty dla specjalizacji

nauczycielskiej, specjalizacji krytyka literacka i artystyczna oraz ogólnowydziałowej specjalizacji translatologicznej (nierealizowanej obecnie przez studentów kierunku). Efekty uczenia się poprzez ich uszczegółowienie odnoszą się do dyscyplin literaturoznawstwa i językoznawstwa, a także do tych dyscyplin humanistycznych, które stanowią kontekst dla kształcenia polonistycznego – jak historia, filozofia czy nauki o kulturze i religii. Kluczowe efekty w zakresie filologicznej wiedzy i umiejętności odnoszą się do wiedzy o języku polskim, w tym językoznawstwa synchronicznego i diachronicznego, teorii literatury ze szczególnym uwzględnieniem poetyki oraz analizy i interpretacji dzieła literackiego, a także historii literatury polskiej i powszechnej, krytyki literackiej oraz wybranych sposobów badania kultury. Kompetencje społeczne dotyczą m.in. współtworzenia kultury i pracy zespołowej, zaś efekty dotyczące ustawicznego uczenia się i podnoszenia dyspozycji zawodowych określone zostały, zgodnie z PRK, w zakresie umiejętności. Student jest także gotów do podejmowania działań w zakresie indywidualnej przedsiębiorczości, wykorzystując umiejętności filologa-polonisty i kompetencje nabyte w dziedzinie wybranej specjalizacji zawodowej. Obowiązujące na I stopniu efekty kierunkowe realizują wszystkie efekty z obszaru nauk humanistycznych, a te sformułowane dla specjalizacji odnoszą się do specyficznych dla nich zakresów wiedzy, umiejętności i kompetencji. Jedynie w przypadku efektów specjalizacji nauczycielskiej brakuje przyporządkowania w pojedynczych przypadkach obszaru nauk społecznych.

Efekty kierunkowe na I stopniu Filologii polskiej uwzględniają w podstawowym stopniu kompetencje badawcze, zakładając, iż student: *„potrafi wykorzystać zebraną wiedzę językoznawczą i literaturoznawczą w prowadzonych samodzielnie badaniach; potrafi napisać rozprawę językową i historycznoliteracką oraz dokonać aktywnej i krytycznej lektury tekstów naukowych”* (K_U15). Wskazują także kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej, obejmujące np. wykorzystanie nowych technologii czy konieczność ochrony intelektualnej i poszanowanie prawa podmiotowego twórców. Nie uwzględniają natomiast umiejętności komunikowania się w języku obcym na wymaganym przepisami prawa poziomie B2: efekt K_U17 przewiduje opanowanie przez studenta: *„umiejętności językowych zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu przynajmniej B1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w odniesieniu do języka angielskiego i poziomu A2 w przypadku innego języka obcego nowożytnego”*. Przy dostosowaniu programu studiów do nowej ustawy i formułowaniu efektów uczenia się dla I stopnia konieczne jest wprowadzenie jednoznacznego zapisu o uzyskaniu przez studentów potwierdzenia opanowania języka obcego na poziomie minimum B2.

Dla studiów II stopnia określono 38 efektów uczenia się, w tym 15 z zakresu wiedzy, 12 z zakresu umiejętności i 11 z zakresu kompetencji społecznych. Kluczowe efekty wskazują na pogłębioną znajomość problematyki teoretycznej i metodologicznej w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa oraz ich tendencji rozwojowych, problematyki historycznoliterackiej od średniowiecza po współczesność, również w kontekście współczesnych studiów kulturowych. Podkreślają także sprawność myślenia teoretycznego, wysokie kompetencje językowe absolwenta, zaawansowaną umiejętność tworzenia dłuższych

wypowiedzi pisemnych, biegłość analizy i interpretacji zjawisk w kontekście historycznym oraz umiejętność analizy współczesnych tekstów kultury. Efekty na II stopniu kierunku zapewniają absolwentowi wysokie kompetencje w zakresie organizacji i planowania pracy własnej oraz umiejętność realizacji rozbudowanych zadań, wymagających indywidualnej pracy i niekonwencjonalnych rozwiązań.

Efekty określone dla II stopnia podkreślają w szczególności kompetencje badawcze studentów, np. efekt K_W12 wskazuje na: „znajomość zasad ochrony własności intelektualnej oraz etos pracy naukowej”, a efekt K_W13 na: „poznanie zasad pisanie i redakcji pracy naukowej oraz zasad rozwiązywania problemów naukowych”. Także efekty z zakresu umiejętności odnoszą się kompetencji badawczych: K_U10 zakłada, że student: „potrafi na podstawie źródeł i literatury samodzielnie (oryginalnie i twórczo) napisać pracę naukową; stosuje właściwe metody badawcze, prawidłowo wyciąga wnioski, syntetyzuje omawiane zagadnienia; potrafi dokonać krytycznej analizy, zakwalifikować i ocenić badane zagadnienie” oraz, zgodnie z K_U12, będzie potrafił: „formułować i analizować problemy badawcze oraz dobierać metody i narzędzia ich rozwiązania adekwatnie do wybranego profilu kształcenia i/lub wybranej specjalizacji”. Efekty uwzględniają również kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej, odnoszące się m.in. do analizowania i tworzenia krytycznego dyskursu naukowego czy inicjowania nowych obszarów badawczych. Podkreślić tu należy szeroki zakres efektów kierunkowych sformułowanych dla II stopnia, które wskazują na pogłębioną wiedzę, umiejętności badawczych oraz kompetencje studentów niezbędne w działalności naukowej.

Uwzględniona została także na II stopniu kształcenia umiejętność dotycząca komunikowania się w języku obcym: efekt K_U07 zapewnia opanowanie przez studenta: „na poziomie rozszerzonym terminologii nauk humanistycznych (literaturoznawczą i językoznawczą) w języku rodzimym i obcym (poziom B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego)”.

W opisach efektów uczenia się na II stopniu wyodrębniono osobno efekty dla profilu literaturoznawczego i językoznawczego oraz efekty dla specjalizacji nauczycielskiej, glottodydaktycznej i antropologiczno-kulturowej. Efekty te nie odsyłają bezpośrednio do charakterystyk drugiego stopnia, lecz mają charakter doprecyzowujący efekty kierunkowe i wskazujący na specyfikę – odpowiednio – literaturoznawstwa lub językoznawstwa oraz mieszczących się w obrębie tych dyscyplin poszczególnych specjalizacji.

Efekty uczenia się założone dla Filologii polskiej na obu poziomach kształcenia są możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób czytelny i zrozumiały, który pozwala jednocześnie na stworzenie systemu ich weryfikacji i odzwierciedla ogólnoakademicki profil studiów (dzięki dominacji efektów z zakresu wiedzy oraz naciskowi położonemu na kompetencje badawcze zwłaszcza na II stopniu). Ich charakter odpowiada także problematyce badawczej językoznawstwa i literaturoznawstwa oraz innych dyscyplin humanistycznych, do których odnoszą się efekty uczenia się, uwzględniając specyfikę kierunku i poszczególnych modułów.

Należy zwrócić uwagę, że sformułowanie pojedynczych efektów uczenia się dla II stopnia z zakresu wiedzy wskazuje na ich związek raczej z zakresem umiejętności niż wiedzy – dotyczy to efektów, które zakładają, że student „referuje” czy „prezentuje” pewne zagadnienia (np. K_W05, K_W06 i K_W07). Niektóre z efektów na obu poziomach kształcenia zostały ujęte na wysokim stopniu uszczegółowienia, zbliżając się do treści programowych: np. na I stopniu student: *„potrafi scharakteryzować zasób głosek polskich oraz dokonać ich opisu artykulacyjnego; stypologizować zjawiska fonetyczne, jakie zachodzą w trakcie realizacji ciągów fonicznych; przedstawić zasób fonemów i kryteria ich wyodrębniania oraz zestawić opozycje fonologiczne; zapisać fonetycznie tekst z uwzględnieniem zachodzących w nim zjawisk fonetycznych; wyodrębnić morfemy różnych typów, określić typy derywacji oraz kategorie słowotwórcze różnych części mowy, scharakteryzować imienne i werbalne części mowy pod względem fleksyjnym, tj. wskazać kategorie gramatyczne, klasy deklinacyjne i końcówki fleksyjne imiennych części mowy; klasy koniugacyjne i końcówki fleksyjne czasowników; potrafi dokonać analizy składniowej wypowiedzenia”* (K_U03). Podobna sytuacja dotyczy np. na II stopniu efektów dla profilu literaturoznawczego: *„zna i rozumie podstawowe teksty literackie z okresu po 1989, potrafi określić ich kontekst, charakter i umiejscowić w procesie historycznoliterackim; zna problematykę przełomu w prozie, nurt „małych ojczyzn”, prozę zaangażowaną po roku 1989, eksperymenty w prozie, poezję „brulionu”* (K_PLW03) oraz *zna, rozumie i opisuje mechanizmy rynku wydawniczego, orientuje się w net-literaturze, zna strony www związane z literaturą, ma orientację w literaturze „celebryckiej”, zna istotne wydarzenia literackie (nagroda literacka NIKE, konkurs dla debiutantów im. J. Bierezina, Połów Literacki), konkursy poetyckie, ośrodki i czasopisma literackie”* (K_PLW08). Tak szczegółowe sformułowanie efektów uczenia się może ograniczać uzupełnianie treści programowych o nowe zjawiska literackie XXI w., niemieszczące się w opisie efektów kierunkowych.

Efekty uczenia się zakładane dla zajęć na ogół uszczegółwiają efekty kierunkowe i są z nimi spójne, a przedstawione ZO PKA macierze dla I i II stopnia zakładają zgodność efektów przedmiotowych z efektami kierunkowymi. Nie wszystkie sylabusy przedmiotów zawierają odniesienia do efektów uczenia się dla kierunku, dotyczy to np. przedmiotów *Wprowadzenie do nauki o języku* (wykład), *Gramatyka opisowa języka polskiego, cz. I*, *Historia literatury oświecenia i romantyzmu* (ćwiczenia). Jeśli pojawiają się w sylabusach efekty przedmiotowe, to na ogół powielają one efekty kierunkowe, ale zdarzają się też często błędne odniesienia, np. efekt sformułowany dla przedmiotu *Metodologia badań literackich* (wykład) odsyła poprawnie do efektu kierunkowego: *„zna ogólne zagadnienia teoretycznoliterackie, przekraczające zakres poetyki”*, oznaczając go symbolem K_W06, gdy tymczasem w efektach uczenia się efekt ten ma numerację K_W03. Natomiast efekt przedmiotowy: *„zna problematykę teoretyczną i metodologiczną głównych kierunków w badaniach literackich, w tym: strukturalizm, hermeneutykę, psychoanalizę, dekonstrukcjonizm, nowy historycyzm i poetykę kulturową, feminizm, teorię gender, postkolonializm i multikulturalizm, ujmowaną w kontekstach: filozoficznym, historycznym, ideologicznym i politycznym”* odsyła do efektu kierunkowego K_W08, który ma brzmienie: *„zna i rozumie terminologię związaną z technologiami informacyjnymi na poziomie*

rozszerzonym”. Podobna niezgodność zachodzi w wypadku efektu dla przedmiotu z zakresu umiejętności: „rozwinął sprawność myślenia teoretycznego”, który odsyła do efektu kierunkowego K_U05: „ugruntował szczegółowe zasady poprawnego i sprawnego pisanie i mówienia oraz wiedzę na temat funkcjonalności środków językowych”.

Takich błędnych odniesień jest więcej, np. efekty sformułowane dla wykładu *Czy piękno jest nudne? Z historii literatury współczesnej, cz. 2* przyporządkowane zostały efektem kierunkowym K_W17-20 i K_U13-14, których nie ma w załączonych do *Raportu samooceny* efektach uczenia się dla II stopnia. Również w sylabusie *Seminarium językoznawczego* pojawia się nieprawidłowe odniesienie efektów przedmiotowych do kierunkowych, np. efekt dla przedmiotu: „potrafi przeprowadzić kwerendę oraz zebrać i opracować potrzebne materiały” odsyła do K_U07, którego opis brzmi: „wykorzystuje na poziomie rozszerzonym terminologię nauk humanistycznych (literaturoznawczą i językoznawczą) w języku rodzimym i obcym (poziom B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego)”. Pojawiające się w sylabusach nieprawidłowe zapisy w niektórych przypadkach utrudniają ocenę spójności kierunkowych efektów uczenia się z efektami zdefiniowanymi dla zajęć, dlatego konieczny jest przegląd i korekta dokumentacji programowej pod kątem zgodności przedmiotowych efektów uczenia się z efektami kierunkowymi.

Na podstawie sylabusów można jednocześnie potwierdzić możliwość stworzenia systemu weryfikacji efektów uczenia się, sformułowanych dla poszczególnych zajęć, dzięki określeniu zakresu wiedzy do opanowania (np. na przedmiocie *Arcydzieła romantyzmu w ujęciu krytycznoliterackim* student: „ma ogólną orientację w zakresie rozumienia kultury i jej obszarów; zna historię pojęcia kultury i jej dziedziny; nauki zajmujące się kulturą; elementy kultury (wartość, wzory, stereotyp, kanon, obyczaj, obrzęd, rytuał, symbol, mit: poetycki, reklamowy, tożsamościowy, polityczny); relacje między kulturą i religią; rozumie interkulturowość i multikulturalizm”), a także poziomu złożoności zakładanego do osiągnięcia umiejętności (np. efekt dla przedmiotu *Periodyzacja i przemiany literatury lat 1918-2018* zakłada, że student: „potrafi scharakteryzować najważniejsze zjawiska literatury po roku 1989, wskazać wiodące w poezji i prozie nurt; wyjaśnić status poezji wobec audiowizualności, zna zależności zachodzące między literaturą a nowymi mediami”).

Studenci lubelskiej polonistyki, którzy wybrali specjalizację nauczycielską na I i II stopniu kształcenia realizują efekty uczenia zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 roku w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i przygotowania dydaktycznego. Wyodrębnione efekty specjalizacyjne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zapewniają realizację standardów kształcenia nauczycieli, a ich potwierdzenie znajduje się w opisach efektów zawartych w sylabusach przedmiotowych. Tu jednak także zdarzają się pojedyncze przypadki niezgodności odniesień między efektami kierunkowymi (specjalizacyjnymi) a szczegółowymi zapisami efektów uczenia się dla przedmiotu.

Rekomendacje:

1. Konieczne jest wskazanie w opisie zakładanych efektów uczenia się dla I stopnia poziomu opanowania języka obcego zgodnie z ESOKJ na poziomie co najmniej B2.
2. Należy dokonać przeglądu sylabusów pod kątem zgodności szczegółowych efektów uczenia się zakładanych dla przedmiotów z efektami kierunkowymi i wprowadzić niezbędne korekty w przypadkach zidentyfikowanych niespójności.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1: kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku Filologia polska są zgodne z misją i strategią Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, jak również ze specyfiką dziedziny nauk humanistycznych oraz dyscyplin literaturoznawstwo i językoznawstwo, w których mieszczą się problematyka i kierunki badań realizowanych na Wydziale Nauk Humanistycznych przez pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku. Specjalistyczna wiedza i umiejętności filologiczne studentów rozwijane są i uzupełniane o kompetencje społeczne i zawodowe dzięki kształceniu specjalizacyjnemu, podlegającemu bieżącym modyfikacjom i dostosowującemu się do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.

Efekty uczenia się dla obu poziomów studiów określone zostały w sposób specyficzny dla literaturoznawstwa i językoznawstwa, zgodne są z obecnym stanem wiedzy w tych dyscyplinach i założoną koncepcją kształcenia. Zarówno na studiach I, jak i II stopnia w opisie efektów kierunkowych zawarte zostały efekty związane ze zdobywaniem pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych, a także kompetencje społeczne niezbędne w działalności badawczej. Zastrzeżenie dotyczy jedynie nieuwzględnienia na I stopniu umiejętności komunikowania się w języku obcym na wymaganym przepisami prawa poziomie B2.

Efekty uczenia się założone dla Filologii polskiej na obu poziomach kształcenia są możliwe do osiągnięcia i zostały sformułowane w sposób jasny i zrozumiały, który pozwala jednocześnie na stworzenie systemu ich weryfikacji oraz odzwierciedla ogólnoakademicki profil studiów. W niektórych sylabusach zdarzają się nieprawidłowe zapisy utrudniające ocenę spójności kierunkowych efektów uczenia się z efektami zdefiniowanymi dla zajęć, dlatego konieczny jest przegląd i korekta sylabusów pod kątem zgodności przedmiotowych efektów uczenia się z efektami kierunkowymi.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dobrej Praktyki

Zalecenia

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Program i plan studiów na kierunku Filologia polska umożliwia realizację treści programowych na obu stopniach i jest dostosowany do założonych dla nich efektów uczenia się. Dobór treści dla poszczególnych zajęć generalnie należy ocenić pozytywnie, jako zapewniający kompleksowość i odpowiedni poziom szczegółowości treści w odniesieniu do specyfiki każdego z przedmiotów (z zastrzeżeniem dotyczącym historycznoliterackich treści programowych na studiach II stopnia, o czym poniżej). Analiza sylabusów potwierdza aktualność treści programowych oraz ich zgodność ze współczesną wiedzą i metodyką badań w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa, do których to dyscyplin odnoszą się efekty uczenia się.

Program studiów zawiera zajęcia realizujące treści podstawowe (ogólnohumanistyczne), kierunkowe (filologiczne) i specjalizacyjne oraz tzw. przedmioty misyjne, czyli zajęcia z historii filozofii, metodologii nauk, biblistyki, katolickiej nauki społecznej oraz etyki. Na I stopniu student uzyskuje ogólne wykształcenie humanistyczne i kierunkowe w zakresie wszystkich podstawowych działów wiedzy o literaturze i języku polskim: poznaje historię literatury polskiej od średniowiecza do literatury współczesnej, podstawy teorii dzieła literackiego, uczy się analizować i interpretować teksty literackie na tle procesu historycznoliterackiego z wykorzystaniem narzędzi stylistyki, poetyki historycznej i opisowej, a także w kontekście literatury powszechnej i innych tekstów kultury; poznaje również gramatykę opisową języka polskiego, zagadnienia leksykologii i leksykografii, dokonuje analizy gramatycznej i leksykalnej dawnego i współczesnego języka polskiego w różnych jego odmianach. Zapoznaje się także z tradycyjnym i cyfrowym warsztatem filologa oraz nabywa umiejętności formułowania opinii i ocen naukowych na temat wytworów literatury dawnej i współczesnej, potrafi tworzyć i redagować zróżnicowane stylistycznie i pragmatycznie teksty ustne i pisemne. Student II stopnia realizuje treści programowe w ramach wybranego profilu – literaturoznawczego lub językoznawczego – w ramach którego rozszerza filologiczną wiedzę i umiejętności na wspólnych obu profilom zajęciach, kładących szczególny nacisk na aktualne tendencje rozwojowe metodologii nauk o literaturze i języku. Zainteresowania literaturoznawcze lub językoznawcze pogłębione zostają (w obrębie poszczególnych profili) o problematykę teorii i antropologii kultury oraz doktryn estetycznych XIX i XX wieku lub zagadnień współczesnej polszczyzny i historii języka oraz językoznawstwa korpusowego. Specjalistyczną problematykę rozwijają przedmioty do wyboru oraz oferta seminariów dyplomowych, a kompetencje badawcze wspierają warsztaty z zaawansowanych technologii cyfrowych w pracy filologa. Dzięki zasadzie, że student danego profilu zobowiązany jest do realizowania w ramach puli zajęć fakultatywnych 60 godzin zajęć z drugiego profilu, realizowane przez studenta treści programowe uznać można za kompleksowe i zapewniające uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. Zastrzeżenie

dotyczy jednak treści z zakresu historii literatury – student II stopnia może w ogóle nie zetknąć się z literaturą starszą niż dwudziestowieczna, wśród treści programowych studiów magisterskich nie przewidziano bowiem epok dawnych, jedyny obowiązkowy przedmiot z zakresu badań nad literaturą to *Najnowsze zjawiska w literaturze polskiej (1989-2010)*, a konwersatoria i fakultety do wyboru uzupełniają treści historycznoliterackie jedynie o literaturę XX wieku (przy czym zajęcia na ten temat nie muszą być przez studenta realizowane). To znaczący brak uniemożliwiający realizację wszystkich efektów uczenia się dla studiów na ocenianym kierunku. Problem ten został jednak zdiagnozowany przez władze Instytutu Filologii Polskiej i nowy program studiów, który zostanie wprowadzony od roku akad. 2019/20 przewiduje przedmiot, na którym realizowane będą brakujące treści programowe. Należy zachować odpowiednie proporcje między treściami programowymi z zakresu historii literatury i tak skonstruować program, aby zgodnie z efektami uczenia się student mógł poznać: „*literaturę polską oraz wybrane zagadnienia nt. świata idei, estetyki i pojęć kultury od średniowiecza po współczesność i ich reprezentatywne teksty oraz literaturę przedmiotu z nimi związaną (rozprawy i szkice historycznoliterackie)*”.

Zawarte w sylabusach treści programowe zostały przedstawione na różnym poziomie szczegółowości, niemniej jednak analiza zapisów potwierdza ich zgodność z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo, do których kierunek jest przyporządkowany. Odpowiadają one również zakresowi badań pracowników realizujących zajęcia na ocenianym kierunku, którzy korzystają z ich wyników przygotowując zajęcia obowiązkowe, jak i wykłady i ćwiczenia do wyboru oraz prowadząc prace dyplomowe, sprofilowane zgodnie z zainteresowaniami naukowymi. Choć nie wszystkie sylabusy zawierają literaturę przedmiotu, na podstawie dostępnej dokumentacji oraz bibliografii umieszczonej na stronach internetowych poszczególnych katedr można potwierdzić aktualność treści programowych oraz ich zgodność z praktyką badawczą.

Dotyczy to także treści programowych realizowanych przez studentów specjalizacji nauczycielskiej, która przygotowuje polonistów do pracy w szkole podstawowej i ponadpodstawowej zgodnie z Rozporządzenia MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Zgodnie z programem studiów na kierunku Filologia polska liczba punktów ECTS konieczna dla uzyskania kwalifikacji odpowiadających I stopniowi kształcenia wynosi 180, a stopniowi II – 120. Plan studiów I stopnia ma strukturę modułową i obejmuje przedmioty obowiązkowe (wykłady, ćwiczenia, warsztaty, zajęcia seminaryjne), lektoraty języka obcego, zajęcia fakultatywne (wykłady i konwersatoria) oraz przedmioty specjalizacyjne, w tym praktyki (od II roku). Plan studiów II stopnia obejmuje przedmioty wspólne dla studentów profilu literaturoznawczego i językoznawczego (wykłady, ćwiczenia i warsztaty), obowiązkowe zajęcia sprofilowane (osobne dla poszczególnych profili), zajęcia fakultatywne i przedmioty specjalizacyjne wraz z praktykami.

Ocenę prawidłowości oszacowania nakładu pracy studenta utrudnia fakt, że w sylabusach nie została uwzględniona praca własna w wymiarze godzinowym – karty

poszczególnych przedmiotów nie podają jej orientacyjnego nakładu, który mógłby być przeznaczony np. na studiowanie literatury przedmiotu, przygotowanie do zajęć, realizację projektów czy opracowanie prezentacji lub pracy pisemnej. W nowej karcie przedmiotu, która obowiązywać będzie od roku akad. 2019/20 przewidziano miejsce na formy aktywności studenta, w tym liczbę godzin kontaktowych z nauczycielem i liczbę godzin indywidualnej pracy studenta.

Zwraca również uwagę wysoka liczba punktów przyporządkowana poszczególnym egzaminom, oszacowanym najczęściej na 2, a niekiedy nawet 3 (*Literatura powszechna – średniowiecze, renesans, barok*) lub 4 ECTS (*Literatura powszechna nowożytna* na III r.; warto zauważyć, że jednocześnie nie ma żadnego przedmiotu obowiązkowego, który wspierałby studentów w przygotowaniu do tego egzaminu), co odpowiada nakładowi pracy w wymiarze do 120 h, przeznaczonemu na przygotowanie do jednego tylko egzaminu. Podobnie wysoka wycena punktowa dotyczy przedmiotu *Gramatyka historyczna języka polskiego z elementami scs, historii języka polskiego i dialektologii* – zgodnie z planem studiów za 15 h wykładu i egzamin student otrzymuje 4 ECTS. Należy przeanalizować realny nakład pracy studentów przygotowujących się do egzaminów, zasięgając także opinii samych zainteresowanych, a w przypadku egzaminów, którym przyporządkowano 3 lub 4 punkty wesprzeć pracę własną studentów odpowiednimi zajęciami wpisanymi w plan studiów.

Wymiar 1890 h zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów przeznaczonych na realizację studiów I stopnia oraz ich podział na poszczególne zajęcia, a także 990 h zajęć przeznaczonych na realizację studiów II stopnia zapewniają osiągnięcie wskazanych w programie efektów uczenia się.

Program studiów przewiduje różnorodne formy dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, warsztaty, proseminaria, seminaria, praktyki), które uwzględniają specyfikę poszczególnych przedmiotów i zapewniają studentom osiągnięcie założonych efektów uczenia się, także w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Zajęcia kierunkowe realizowane są w formie wykładów i ćwiczeń, kompetencje badawcze rozwijane są na proseminariach i seminariach, a w formie warsztatów prowadzone są przedmioty o charakterze praktycznym, np. *Tradycyjny i cyfrowy warsztat filologa*. Układ zajęć w planie studiów i dobór ich form uznać należy za odpowiednie do charakteru nauczanych treści i zapewniające osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia. Także proporcje między wykładami i ćwiczeniami są właściwe i korzystne dla realizacji procesu kształcenia, dominują bowiem formy zajęć indywidualizujące pracę ze studentem i wspomagające ich aktywizację (ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, lektoraty, warsztaty).

Jednostki dydaktyczne rozłożone zostały w ramach planu studiów w sposób poprawny i równomierny, zaś sekwencja zajęć dostosowana jest do specyfiki kształcenia polonistycznego. Wątpliwości może budzić jedynie umiejscowienie przedmiotu *Przedsiębiorczość* na I roku I stopnia, można bowiem przypuszczać, iż studenci mogliby bardziej skorzystać z praktycznego wymiaru zajęć na II lub III roku kształcenia, gdy

rozpoznają już swoje kompetencje oraz, zgodnie z wymaganiami wstępnymi zawartymi w sylabusie, będą potrafili zdefiniować swoje potrzeby związane z rynkiem pracy.

Program studiów Filologii polskiej umożliwia studentom elastyczne kształtowanie ścieżki naukowej zgodnej z ich zainteresowaniami przede wszystkim dzięki możliwościom wyboru specjalizacji na każdym poziomie kształcenia (dwie propozycje do wyboru na I stopniu, trzy na II stopniu). Relatywnie niewielka liczba studentów na roku sprawia jednak, że w przypadku mniejszego zainteresowania daną specjalizacją nie zostanie ona zawiązana, jak stało się to w bieżącym roku akademickim na II roku I stopnia ze specjalizacją krytyka literacka i artystyczna, a wybór studentów przestaje tym samym być realny. Studenci lubelskiej polonistyki korzystają także z oferty przedmiotów fakultatywnych (wykłady oraz konwersatoria): na I stopniu wybierają „zajęcia dla modułu zajęć fakultatywnych” za 12 ECTS, zaś na II stopniu – za 10 ECTS z puli 150 godzin zajęć fakultatywnych (90 h konwersatoriów oraz 60 h wykładów). Dla profilu literaturoznawczego są to dowolnie wybrane zajęcia z listy językoznawczych zajęć fakultatywnych lub spośród językoznawczych zajęć obowiązkowych (i odwrotnie na profilu językoznawczym). Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym PKA podnosili jednak problem nie zawsze realnego wyboru fakultetów, sygnalizując przypadki przepisywania ich na zajęcia fakultatywne bez konsultacji i wbrew ich wyborowi. Warto także na I stopniu zwiększyć i skonkretyzować tematycznie ofertę tematów konwersatoriów, proponujących „wybrane zagadnienia” z poszczególnych epok, np. na wzór oferty obowiązującej na II stopniu (*Poezja a sztuki wizualne (perspektywa krytycznoliteracka)*, *Literatura polsko-żydowska*).

Do zajęć wybieralnych należy zaliczyć także seminaria dyplomowe na obu poziomach kształcenia oraz lektoraty. Plan studiów umożliwia zatem wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS z zastrzeżeniem, iż bywa on ograniczany przez rzeczywiste warunki wyboru ze względu na małą liczebność roczników.

Łączna liczba punktów ECTS wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na obu poziomach kształcenia przekracza wskaźniki określone Ustawą oraz Rozporządzeniem MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (na I stopniu w zależności od specjalności wynosi od 159 ECTS, na II – 109). Zostały również spełnione wymagania dotyczące liczby punktów przypisanych przedmiotom powiązanych z prowadzonymi na Wydziale badaniami naukowymi, która na studiach obu stopni stanowi ponad 50% ogólnej liczby ECTS, obejmując obowiązkowe zajęcia kierunkowe, fakultatywne oraz seminaryjne na obu poziomach kształcenia, co potwierdzają także przedstawione ZO PKA tematy przedmiotów wybieranych przez studentów.

Plan studiów uwzględnia również konieczność uzyskania przez studentów poziomu B2 z zakresu nowożytnego języka obcego na I stopniu, mimo iż efekty uczenia się stanowią inaczej (potwierdzają to sylabusy lektoratów języka angielskiego i rosyjskiego na poziomie B2). Studenci uczestniczą w obowiązkowym lektoracie w wymiarze 120 h z języków (do

wyboru w procesie rekrutacji) angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego lub włoskiego. Poziom kursu zostaje określony na podstawie wyniku testu. Każdy semestr lektoratu zakończony jest zaliczeniem na ocenę, zaś ostatni semestr dodatkowo kończy się egzaminem na poziomie B2. Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym potwierdzili ten fakt, pozytywnie oceniając kształcenie językowe na I stopniu.

Natomiast plan studiów II stopnia nie przewiduje kształcenia języka specjalistycznego ani w formie lektoratów, ani innych zajęć prowadzonych w języku obcym. Doskonalenie umiejętności językowych na poziomie języka specjalistycznego zostało przypisane jedynie do seminarium dyplomowego, w ramach którego student powinien zreferować na zajęciach jeden artykuł obcojęzyczny i włączyć go do bibliografii pracy magisterskiej. Jednakże sylabus seminarium dyplomowego nie zawiera żadnego efektu uczenia się, który odnosiłby się do znajomości języków obcych, a zwłaszcza wskazania na poziom B2+ umiejętności językowych. Konieczne jest zapewnienie w programie studiów możliwości osiągania przez studentów poziomu co najmniej B2+, zgodnie ze sformułowaniem w efektach uczenia się dla II stopnia opisem kompetencji językowych, tak by możliwe było zarówno nabywanie odpowiednich umiejętności przez studenta, jak i weryfikacja założonego efektu.

Program studiów na ocenianym kierunku nie przewiduje zajęć realizowanych na odległość.

Studenci Filologii polskiej mogą wybierać specjalność nauczycielską na I i II stopniu kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 roku w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i przygotowania dydaktycznego. Realizują oni osobne, specjalizacyjne efekty uczenia się, odnoszące się do standardów kształcenia nauczycieli, a ich potwierdzenie znajduje się w opisach efektów zawartych w sylabusach przedmiotowych. Także harmonogram realizacji programu studiów, formy zajęć oraz ich kolejność w planie studiów jest merytorycznie uzasadniona i odpowiada wymaganiom opisanym w standardach kształcenia. Liczba ECTS przypisana poszczególnym modułom realizowanym na tej specjalizacji jest również zgodna z obowiązującymi przepisami. Pełne uprawnienia zawodowe uzyskuje absolwent, który ukończył specjalność nauczycielską na I i II stopniu studiów.

Metody dydaktyczne stosowane w procesie nauczania na lubelskiej polonistyce nawiązują przede wszystkim do tradycyjnych form kształcenia, korzystają z podawczych form wykładu, pracy z tekstem, heurystyki, metody problemowej, dyskusji czy prezentacji multimedialnej, rzadziej metody projektu. Sylabusy wymieniają także m.in. metody gry, „zajęć plenerowych” czy „podróży naukowej”, analizę tekstów pisanych i mówionych oraz analizę przypadków. Metody kształcenia sformułowane zostały w kartach przedmiotów na różnym stopniu szczegółowości, najczęściej wspomina się ogólnie o „wybranych metodach aktywizujących”, a w pojedynczych przypadkach pominięta została informacja na ten temat. Niektóre zapisy wskazują też na nieadekwatność stosowanych metod względem założonych efektów uczenia się, np. wykłady *Arcydzieła romantyzmu w ujęciu krytycznoliterackim* i *Periodyzacja i przemiany literatury lat 1918-2018* przewidują, że student nabędzie

umiejętność analizy dyskursu naukowego i krytycznego, co nie jest możliwe przy zastosowaniu jedynie metody wykładu z elementami prezentacji. Generalnie jednak metody stosowane na Filologii polskiej należy uznać za różnorodne, nakierowane na studenta, uwzględniające samodzielne uczenie się oraz pozostające w ścisłym związku ze specyfiką kształcenia filologicznego. Sprzyjają temu z pewnością możliwości uczestniczenia pracowników IFP w kursach i szkoleniach dotyczących podnoszenia kompetencji w zakresie metodyki i dydaktyki, innowacyjnych prezentacji multimedialnych czy technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy dydaktycznej, realizowanych w ramach programu NCBiR POWER 3.5 „Zintegrowany Program Podnoszenia Kompetencji studentów i pracowników Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II”.

Proseminaria i seminaria dyplomowe na I stopniu zapewniają nabycie podstawowych umiejętności badawczych, a seminaria oraz przedmioty o charakterze metodologicznym i teoretycznym na II stopniu – udział studenta w prowadzeniu badań w zakresie językoznawstwa lub literaturoznawstwa. Zajęcia te zostały tak zorganizowane, że studenci, uczestnicząc w seminariach językoznawczych lub literaturoznawczych, na których dyskutują w grupie i dzielą się efektami swoich badań i postępami w pracy, jednocześnie pracują indywidualnie z wybranym przez siebie opiekunem pracy licencjackiej lub magisterskiej. Takie rozwiązanie, polegające na ścisłej współpracy opiekunów prac dyplomowych ze studentami, niekiedy przybierające formę tutoringu, jest ważnym elementem kształcenia przygotowującym studentów do prowadzenia i udziału w badaniach, umożliwia efektywną pracę i stymuluje aktywność badawczą studentów, co potwierdzili sami zainteresowani na spotkaniu z ZO PKA. Samodzielności i motywowaniu aktywnej roli studentów w procesie uczenia się sprzyja także organizowany przez IFP KUL Konkurs im. Czesława Zgorzelskiego na najlepszą polonistyczną pracę magisterską z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, cieszący się renomą i zainteresowaniem wszystkich polonistyk w kraju. Od kilku lat w ramach serii wydawniczej „Młoda Polonistyka” publikowane są prace laureatów Konkursu. Studenci Filologii polskiej mają również możliwość rozwijania swych zainteresowań badawczych w ramach sześciu kół naukowych, współorganizując lub uczestnicząc czynnie w konferencjach naukowych, seminariach oraz spotkaniach o charakterze środowiskowym. Zespół oceniający zapoznał się z przykładowymi publikacjami studentów i listą konferencji, w których brali udział studenci.

Metody kształcenia stosowane na lektoratach języka obcego na I stopniu umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2. Studenci, którzy rozpoczynają naukę od poziomów niższych niż B1, w celu podniesienia swoich umiejętności językowych niezbędnych do osiągnięcia efektów uczenia się na poziomie B2 mogą uczestniczyć w bezpłatnych zajęciach dodatkowych. Utworzono także lektorat z języka angielskiego dla osób niesłyszących. Natomiast w przypadku studiów II drugiego stopnia nie zagwarantowano żadnej ścieżki kształcenia, która wspomagałaby studentów przy nabywaniu kompetencji na poziomie B2+. Konieczne jest wypracowanie metod wspierających studentów w nabywaniu umiejętności w zakresie języka specjalistycznego na studiach magisterskich.

Indywidualizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku sprzyja mała liczebność grup, która ułatwia rozpoznawanie indywidualnych potrzeb naukowych studentów, a także możliwość regularnego kontaktu z pracownikami naukowymi podczas godzin konsultacji. Zgodnie z *Regulaminem studiów KUL* metody i organizacja kształcenia są także w poszczególnych wypadkach dostosowywane do sytuacji i potrzeb studentów dzięki formom indywidualizacji kształcenia studentów szczególnie uzdolnionych (indywidualny tok studiów – obecnie nie korzysta z niego żaden student Filologii polskiej) oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji uzasadniającej indywidualną organizację studiów (IOS).

Procedura ubiegania się o IOS oraz ITS została określona w § 7 i 8 *Regulaminu Studiów KUL*. Indywidualny tok studiów przysługuje studentom, którzy po ukończeniu co najmniej I roku studiów I stopnia lub jednolitych magisterskich uzyskali średnią ocen z ostatniego roku nie niższą niż 4,5 oraz od I roku II stopnia na podstawie średniej ocen nie niższej niż 4,5 uzyskanej na ostatnim roku studiów I stopnia. Ta forma indywidualizacji procesu uczenia się jest przyznawana przez Dziekana na wniosek studenta, który powołuje również opiekuna naukowego o stopniu naukowym profesora albo doktora habilitowanego wskazanego przez studenta. Indywidualna organizacja studiów jest przyznawana studentom, którzy znaleźli się w określonej sytuacji (takiej jak: uczestnictwo w pracach badawczych, zatrudnienie na podstawie umowy o pracę albo umowy cywilnoprawnej), kobiecie w ciąży, rodzicom wychowujących dzieci, studentom z niepełnosprawnością i ich opiekunom, osobom studiującym na więcej niż jednym kierunku oraz studentom uczestniczącym w pracach organów kolegialnych i komisjach Uczelni, a także organach samorządu studenckiego. Ta forma indywidualizacji umożliwia studentowi realizację obowiązków na zasadach określonych z poszczególnymi prowadzącymi, ustalonych w formie pisemnego porozumienia. Studenci realizujący proces uczenia w tej formie, wyrazili pozytywną opinię na temat procedury ubiegania się o IOS.

Realizację własnej ścieżki kształcenia zapewnia także oferta wymiany w ramach programów Erasmus i MOST. Osoby z niepełnosprawnością mogą liczyć na dostosowane do ich potrzeb formy kształcenia i zaliczania etapów studiów dzięki indywidualnej organizacji studiów czy zapewnieniu im dostępu do niezbędnych materiałów dydaktycznych (podręczniki, konspekty w brajlu lub w wersji elektronicznej, słowniki dźwiękowe, umożliwienie uczestnictwa w wykładach prowadzonych z zastosowaniem sprzętu wspomagającego słyszenie). Istnieje także możliwość udziału w wybranych lektoratach języków obcych dla studentów niewidomych oraz nauki języka angielskiego dla osób niesłyszących i słabosłyszących. Działania te koordynuje na KUL-u Centrum Adaptacji Materiałów Dydaktycznych dla Niewidomych, przygotowujące podręczniki i materiały do lektoratu z języka angielskiego.

Integralnym składnikiem programu każdej specjalizacji realizowanej na Filologii polskiej są praktyki zawodowe. Są one ściśle powiązane z charakterem specjalizacji wybranej przez studenta, a ich zaliczenie jest jednym z warunków zaliczenia studiów. Stanowią dopełnienie procesu kształcenia poprzez możliwość praktycznej weryfikacji wiedzy i umiejętności nabytych w ramach danej specjalizacji, umożliwiając poznanie miejsc pracy

oraz zdobywanie doświadczeń w samodzielnym i zespołowym wykonywaniu obowiązków zawodowych. Organizacja praktyk i nadzór nad ich realizacją odbywają się na podstawie zarządzenia Rektora KUL z dnia 19 grudnia 2017 r. w sprawie określenia zasad organizacji i odbywania praktyk obowiązkowych i nadobowiązkowych na studiach wyższych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, które uszczegóławiają przyjęte i opublikowane na stronie Wydziału regulaminy odbywania praktyk poszczególnych specjalizacji. Zostały w nich wskazane osoby odpowiadające za organizację i nadzór nad praktykami wraz z określeniem ich zadań i zakresu odpowiedzialności (opiekun i mentor praktyk), a także warunki kwalifikowania na praktykę, zadania opiekunów praktyk oraz sposoby weryfikacji.

Praktyki na specjalizacji krytyka literacka i artystyczna odbywają się w wymiarze 90 h w formie warsztatów redakcyjnych w wybranych przez studenta redakcjach i wydawnictwach, w ośrodkach kultury i sztuki lub poprzez uczestnictwo w organizacji wydarzeń o charakterze kulturalnym (festiwal, biennale, spotkanie autorskie, organizacja wystaw, koncertów i działań o charakterze kulturotwórczym). Studenci specjalizacji antropologiczno-kulturowej realizują 60 h praktyk w instytucjach kultury Lublina lub innych miejscowości, a studenci specjalizacji glottodydaktycznej – 150 h w instytucjach prowadzących nauczanie języka polskiego i kultury polskiej (ośrodki oświatowe, akademickie, publiczne, komercyjne), a także instytucjach wolontariackich i pozarządowych prowadzących kształcenie językowo-kulturowe cudzoziemców. Studenci specjalności nauczycielskiej odbywają praktyki w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych – na każdym z poziomów kształcenia praktyka obejmuje po 90 h praktyki pedagogicznej ciągłej i 30 h praktyki śródrocznej oraz 30 h praktyki psychologicznej. Instytucje, w których studenci realizują praktyki, wybierane są ze względu na profil działalności i ofertę rozwijania praktycznych kompetencji zawodowych. Miejsce praktyk proponuje student, a w razie trudności może skorzystać z bazy, którą dysponuje Biuro Karier KUL. Koordynator po upewnieniu się, że student w zaproponowanym miejscu osiągnie założone dla praktyk efekty uczenia się, wypisuje skierowanie na praktyki i jako osoba reprezentująca KUL podpisuje umowę z pracodawcą. Przed rozpoczęciem praktyk pracodawca zapoznaje się z efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które student w trakcie praktyk ma osiągnąć i wyznacza mentora – zakładowego opiekuna praktyk. Po zakończeniu praktyk pracodawca wydaje opisową oceną w formie opinii o pracy studenta. Na tej podstawie kierunkowy koordynator praktyk zalicza praktykę.

Instytut nie dysponuje pełną bazą miejsc praktyk, z której mogliby korzystać studenci (ma ona powstać w najbliższym czasie). Zespołowi oceniającemu PKA przedstawiono jednak listę instytucji przyjmujących na praktyki studenckie na poszczególnych specjalizacjach. Mankamentem systemu praktyk jest brak porozumień IFP z interesariuszami zewnętrznymi (firmy, instytucje kultury, szkoły, media), których zakres działalności jest ściśle związany z dziedziną. Przy nawiązaniu formalnej współpracy z odpowiednimi dla kierunku interesariuszami, można by mieć większą pewność, że student w trakcie praktyk zrealizuje określone dla kierunku efekty uczenia się.

Efekty uczenia się określone dla praktyk odpowiadają podstawowym kompetencjom zawodowym i powiązane są ze specyfiką danej specjalizacji. Także treści programowe określone dla praktyk, ich wymiar i umiejscowienie w planie studiów uznać należy za właściwe, zaś dobór miejsc odbywania praktyk zapewnia osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się. Przyporządkowana praktykom liczba punktów ECTS jest poprawna (z wyjątkiem 1 ECTS za 60 h na spec. antropologiczno-kulturowej i 1 ECTS za 90 h na spec. krytyka literacka i artystyczna).

Spełnione zostały także wymogi związane z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Studenci lubelskiej polonistyki odbywają 150 h praktyk zawodowych, w tym 30 h praktyki nauczycielskiej psychologiczno-pedagogicznej przygotowującej do pracy opiekuńczo-wychowawczej nauczyciela w szkole podstawowej oraz 120 h praktyki nauczycielskiej dydaktycznej przygotowującej do nauczania przedmiotu język polski w liceum. Zarówno praktyki, jak i cały program specjalności nauczycielskiej realizowany na Filologii polskiej pozostaje w zgodzie z wymaganiami określonymi w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, dotyczącymi modułów kształcenia, ich minimalnego wymiaru godzinowego i punktowego oraz doboru treści poszczególnych modułów.

Warunkiem zaliczenia praktyki jest realizacja wszystkich efektów uczenia określonych dla praktyk (znajdują się one w sylabusach i załącznikach do poszczególnych regulaminów praktyk) oraz przedłożenie przez studenta dokumentacji stanowiącej podstawę zaliczenia. Przed rozpoczęciem praktyk pracodawca informowany jest (na piśmie) o efektach uczenia się, jakie w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określonych dla kierunku, powinien osiągnąć w trakcie trwania praktyk student. Dziennik praktyk wymusza codzienne opisywanie wykonanych czynności, co potwierdza podpisem mentor praktyk (opiekun zakładowy). Po zakończeniu praktyk student ma możliwość oceny ich przebiegu (odpowiednie miejsce w dzienniku praktyk). W dzienniku praktyk specjalizacji nauczycielskiej powinny się znaleźć dodatkowo: krótkie sprawozdanie z uczestniczenia w życiu szkoły, ocena własnego funkcjonowania studenta w toku wypełniania roli nauczyciela, przebiegu prowadzonych lekcji oraz realizacji zamierzonych celów, a zaliczenie praktyki odbywa się na podstawie wypełnionego dziennika praktyk oraz przedstawienia konspektów lub scenariuszy lekcji samodzielnie przeprowadzonych przez praktykanta. Praktykant otrzymuje opisową ocenę mentora praktyk, na tej podstawie praktyka jest zaliczana przez kierunkowego koordynatora praktyk. Zespół oceniający zapoznał się z przykładową dokumentacją dla poszczególnych specjalizacji.

Zarówno metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk, jak i sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań są trafnie dobrane i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów. Jak dotąd ocena osiągnięcia efektów uczenia się dokonywana przez opiekuna praktyk nie odnosiła się do każdego z zakładanych

efektów uczenia się, ma to się zmienić od przyszłego roku akademickiego wraz z wprowadzeniem nowej dokumentacji.

Za organizację praktyk odpowiedzialni są kierownicy specjalizacji i wyznaczeni przez nich koordynatorzy, którzy czuwają nad prawidłowym przebiegiem praktyk i potwierdzają oceną ich zaliczenie. Są nimi doświadczeni dydaktycy specjalizujący się w danej subdyscyplinie, a ich kompetencje i doświadczenie umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Zgodnie z zapisami regulaminowymi w celu nadzoru i weryfikacji przebiegu praktyki i osiąganych efektów uczenia się mają oni prawo hospitować praktyki, kontaktować się z mentorem praktykanta i kierownictwem instytucji przyjmującej. Sytuacje takie zdarzają się w szczególności na specjalizacjach glottodydaktycznej i nauczycielskiej. Liczba opiekunów praktyk jest wystarczająca w odniesieniu do liczebności grup praktykantów.

Harmonogram zajęć pozwala na realizację zajęć dydaktycznych zgodnie z zasadami higieny procesu nauczania i umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Potwierdzili to również studenci lubelskiej polonistyki na spotkaniu z zespołem oceniającym PKA, uznając plan zajęć za odpowiedni i dostosowany do ich potrzeb. Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się, zwłaszcza w czasie sesji egzaminacyjnej, umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach. Terminy egzaminów są planowane tak, aby istniała możliwość rzetelnego przygotowania się do każdego z nich. Zastrzeżenia budzi jedynie wspomniany wcześniej nieadekwatny do realnych możliwości wymiar godzin przeznaczonych na przygotowanie do niektórych egzaminów – 3 lub 4 ECTS przyporządkowane jednemu egzaminowi zakładając nakład pracy rzędu 90-120 godzin, co przy obciążeniu 4-5 egzaminami w sesji egzaminacyjnej może wydawać się mało realne.

Rekomendacje:

1. Należy zadbać o kompleksowość treści programowych z zakresu historii literatury na II stopniu i tak zmodyfikować program studiów, aby zgodnie z efektami uczenia się założonymi dla kierunku student mógł poznać literaturę polską od średniowiecza po współczesność.
2. Konieczne jest zapewnienie w planie studiów możliwości osiągnięcia przez studentów poziomu co najmniej B2+ kształcenia językowego, zgodnie ze sformułowanym w efektach uczenia się dla II stopnia opisem kompetencji językowych, tak by możliwe było zarówno nabywanie odpowiednich kompetencji przez studenta, jak i weryfikacja założonego efektu.
3. Należy przeanalizować realny nakład pracy studentów przygotowujących się do egzaminów, oszacowanych na 3 lub 4 punkty ECTS, zasięgając opinii samych zainteresowanych oraz dokonać ewentualnych korekt. W wypadku egzaminu *Literatura powszechna nowożytna*, któremu przyporządkowano 4 ECTS, należy

wesprzeć pracę własną studentów odpowiednimi zajęciami wpisanymi w plan studiów.

4. Należy skonsultować z prowadzącym zajęcia oraz ze studentami optymalne umiejscowienie przedmiotu *Przedsiębiorczość* w planie studiów I stopnia.
5. Należy zadbać o taką organizację procesu dydaktycznego, by wybór fakultetów i specjalizacji na I stopniu stał się w pełni realny dla studentów.
6. Warto przygotować instytutową bazę miejsc praktyk, z których korzystać będą studenci poszczególnych specjalizacji prowadzonych na ocenianym kierunku.
7. Należy na I stopniu zwiększyć i skonkretyzować tematycznie ofertę tematów konwersatoriów, proponujących „wybrane zagadnienia” z poszczególnych epok, np. na wzór oferty obowiązującej na II stopniu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2: kryterium spełnione

Uzasadnienie

Program i plan studiów, a także czas trwania kształcenia i szacowany nakład pracy studentów w pełni umożliwiają realizację treści programowych założonych dla ocenianego kierunku. Dobór tych treści zapewnia kompleksowość i odpowiedni poziom kształcenia na każdym z przedmiotów, a także poświadcza ich aktualność i zgodność ze współczesną wiedzą w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa, do których to dyscyplin odnoszą się efekty uczenia się Filologii polskiej. Zastrzeżenie dotyczy jedynie treści programowych z zakresu historii literatury na II stopniu – absolwent studiów magisterskich może nie poznać w ogóle literatury starszej niż dwudziestowieczna, treści programowe nie uwzględniają bowiem epok wcześniejszych.

Program studiów przewiduje różnorodne formy i metody dydaktyczne, które nakierowane są na studenta, uwzględniają samodzielne uczenie się oraz pozostają w ścisłym związku ze specyfiką kształcenia filologicznego, zapewniając studentom osiągnięcie założonych efektów uczenia się, także w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Dotyczy to także kształcenia językowego na I stopniu z zastrzeżeniem programu studiów na II stopniu, który nie przewiduje żadnej formy kształcenia języka specjalistycznego na poziomie B2+.

Plan studiów umożliwia wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS z zastrzeżeniem, iż bywa on ograniczany przez realne warunki wyboru ze względu na małą liczebność roczników. Określony w planie studiów szacowany czas pracy studentów, mierzony liczbą punktów ECTS umożliwia realizację treści programowych i jest dostosowany do efektów założonych dla filologii polskiej, jedynie w pojedynczych wypadkach zwraca uwagę zbyt wysoka liczba punktów przyporządkowana poszczególnym egzaminom.

Dobór miejsc praktyk, ich wymiar i termin realizacji uznać należy za właściwy w odniesieniu do wszystkich specjalizacji realizowanych na ocenianym kierunku. Program specjalizacji nauczycielskiej pozostaje w zgodzie z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, w zakresie modułów kształcenia, ich minimalnego wymiaru godzinowego i punktowego, doboru treści poszczególnych modułów oraz wymiaru i terminu realizacji praktyk.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Na ocenianym kierunku obowiązują spójne i przejrzyste warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów, określone i formalnie przyjęte w aktualizowanej co roku uchwale Senatu. O kolejności przyjęć na studia I stopnia decyduje miejsce w rankingu na podstawie konkursu świadectw dojrzałości z przedmiotów maturalnych: języka polskiego (60% wyniku końcowego) oraz dwóch przedmiotów spośród wymienionych: filozofia, historia, historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna, język obcy nowożytny, matematyka, wiedza o społeczeństwie (każdy przedmiot po 20% wyniku końcowego). Istnieje również możliwość rekrutacji kandydatów ze „starą maturą” oraz maturą międzynarodową. Warunkiem ubiegania się o przyjęcie na studia II stopnia jest ukończenie studiów I stopnia w dziedzinie nauk humanistycznych lub społecznych, w szczególności w zakresie filologii polskiej i edytorstwa; rekrutacja ta odbywa się na podstawie konkursu ocen na dyplomie. Z uwagi na koncepcję i cele kształcenia na lubelskiej polonistyce przyjęte zasady i kryteria kwalifikacji uznać należy za właściwe i bezstronne, zapewniające właściwy dobór kandydatów i równość ich szans w podejmowaniu kształcenia na ocenianym kierunku.

Studenci wizytowanego kierunku, potwierdzili powyższą ocenę oraz wyrazili pozytywną opinię na temat procesu rekrutacyjnego prowadzonego przez Uczelnię. W opinii studentów kryteria w postępowaniu rekrutacyjnym są właściwe oraz uwzględniają zasady sprawiedliwości. Głównym źródłem wiedzy kandydatów dotyczącym prowadzonej rekrutacji jest strona internetowa.

Na Wydziale istnieje również możliwość identyfikacji i uznawania efektów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych na innych kierunkach i uczelniach. Zasady potwierdzania efektów kształcenia uzyskanych poza edukacją formalną zawiera *Regulamin potwierdzania efektów uczenia się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II*, wprowadzony

Uchwałą Senatu z 25 czerwca 2015 r. Dotychczas na ocenianym kierunku nie przeprowadzono tego typu postępowania ze względu na brak wniosków o wszczęcie takiej procedury.

Zasady i procedury dyplomowania obowiązujące na ocenianym kierunku pozostają w zgodzie z *Regulaminem studiów KUL* oraz Uchwałą Senatu KUL z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie wprowadzenia zasad dyplomowania na Uniwersytecie. Zostały one także uszczegółowione i dostosowane do specyfiki kierunku w udostępnionych na stronie internetowej Instytutu Filologii Polskiej *Zasadach dyplomowania na kierunku filologia polska*, sformułowanych osobno dla obu poziomów kształcenia. Regulacje te odnoszą się do wyboru opiekuna pracy dyplomowej, ustalania tematu pracy, zasad postępowania przed przystąpieniem do egzaminu dyplomowego, sprawdzenia pracy przy pomocy programu antyplagiatowego, a także przebiegu egzaminu dyplomowego, składu komisji egzaminacyjnej, ustalania oceny z egzaminu dyplomowego oraz ostatecznego wyniku ukończenia studiów. Zasady te uznać należy za trafne, specyficzne i zapewniające potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. ZO PKA zapoznał się z losowo wybranymi pracami dyplomowymi, licencjackimi i magisterskimi, których analiza potwierdziła przestrzeganie procedur związanych z procesem dyplomowania i właściwy sposób weryfikacji efektów uczenia. Tematy prac były zgodne ze specyfiką kształcenia na kierunku, recenzje sporządzono rzetelnie, a oceny w większości pozostawały adekwatne do wartości pracy, w pojedynczych jedynie wypadkach uznać je można za nieco zawyżone. Wszystkie prace spełniały również wymogi pracy dyplomowej na danym poziomie kształcenia. Dwukrotnie recenzentem i opiekunem pracy dyplomowej była osoba ze stopniem doktora – także na podstawie wykazu tematów prac dyplomowych przedstawionych ZO PKA można stwierdzić podobne przypadki. Pozostaje to w zgodzie z § 35 *Regulaminu studiów*, według którego kierującym pracą oraz recenzentem powinien być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora. Warto jednakże wprowadzić obowiązującą w większości polonistyk w kraju zasadę, że w przypadku gdy opiekun pracy ma stopień doktora, recenzentem zostaje samodzielny pracownik naukowy w stopniu co najmniej doktora habilitowanego.

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia na ocenianym kierunku zawarte zostały w *Regulaminie studiów KUL* oraz *Zarządzeniu Rektora KUL Jana Pawła II z dn. 12 maja 2015 w sprawie systemu weryfikacji efektów kształcenia*. Zgodnie z tym dokumentem weryfikowane są wszystkie efekty uczenia się z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a uzyskanie oceny pozytywnej z przedmiotu, praktyki studenckiej, pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego wymaga osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów uczenia się na poziomie minimalnym zapisanym w karcie przedmiotu.

Osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów uczenia się potwierdzane jest na podstawie weryfikacji opisanych w sylabusach efektów przedmiotowych (w tym efektów osiąganych podczas praktyk). Sylabusy na różnym stopniu ogólności formułują kryteria ocen i sposoby weryfikacji zakładanych efektów (np. sylabus ćwiczeń *Najnowsze zjawiska w literaturze polskiej (1989-2010)* jako kryteria oceny i sposoby weryfikacji zakładanych

efektów uczenia się wymienia: frekwencję, aktywność i zaangażowanie), a w pojedynczych przypadkach odpowiednia rubryka w karcie przedmiotu pozostaje pusta. Studenci jednak na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili znajomość i przejrzystość zasad weryfikacji przedmiotowych efektów uczenia się, które zostają im przedstawione przez nauczyciela akademickiego na początku każdego semestru. Poinformowali jednocześnie, iż nie mają dostępu do sylabusów poszczególnych przedmiotów, co w ich ocenie nie jest żadnym uchybieniem. ZO PKA nie przychyła się do tej oceny – oprócz informacji przekazywanych studentom przez nauczycieli w formie ustnej, wskazana jest także możliwość stałego do niej dostępu w postaci sylabusów.

Do określonych w *Zarządzeniu Rektora* form weryfikacji należą wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria i warsztaty, prezentacje multimedialne, dyskusje problemowe, metody projektowe, analizy dokumentów źródłowych, w tym tekstów literackich. Wśród metod weryfikacji należy wymienić egzamin, zaliczenie, kolokwium, przygotowanie i przedstawienie prezentacji lub projektu, pracę pisemną czy obserwację indywidualnej pracy studenta na zajęciach. Podstawą oceny wiedzy studentów lubelskiej polonistyki są odpowiedzi ustne (w tym referaty i prezentacje), wypowiedzi pisemne (kolokwia, testy, prace roczne, semestralne lub częściowe) oraz egzaminy. W sylabusach przedmiotów znaleźć można także takie metody weryfikacji, jak przygotowanie gier glottodydaktycznych wraz z omówieniem ich zastosowania, wykonanie samodzielnie zestawienia bibliograficznego na wybrany temat czy realizacja projektu dotyczącego wydarzenia kulturalnego związanego ze sztuką lub literaturą antyczną w formie blogu, videoblogu lub artykułu prasowego. Ocena semestralna i roczna zależy również od aktywności studenta na zajęciach. Stosowane na ocenianym kierunku metody uznać można zatem za różnorodne, dostosowane do specyfiki zajęć i umożliwiające sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się na każdym etapie kształcenia, a zarazem wspomagające studentów w samodzielnym procesie uczenia się. Także metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku specjalizacji nauczycielskiej zgodne są z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r.

Ocena osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia się na Filologii polskiej odbywa się podczas zajęć na podstawie bieżącego monitorowania zdobywanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a także na zakończenie każdego z przedmiotów, w formie przewidzianej w planie studiów (egzamin, zaliczenie). Na zajęciach warsztatowych weryfikacja umiejętności i kompetencji dokonywana jest bezpośrednio po ukończeniu zadania. Do oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się służy skala ocen określona w *Regulaminie studiów KUL*. Nie zawsze zaliczenie wiąże się z oceną – tzw. zaliczeniem podpisem kończą się bowiem według planu studiów na ocenianym kierunku wszystkie wykłady, seminaria dyplomowe oraz pierwszy semestr tych zajęć, które trwają przez dwa semestry. Założone na wykładach efekty uczenia się nie zostają zatem zweryfikowane, zwłaszcza gdy jedynym kryterium zaliczenia bez oceny zapisanym w sylabusach jest „obecność na zajęciach” lub „zaangażowanie intelektualne w przebieg zajęć” (np. na wykładach: *Czy piękno jest nudne? Z historii literatury współczesnej, Twórcy, dzieła i*

tematy średniowiecznej historiografii w Polsce, Literatura żydowska powstała na ziemiach Rzeczypospolitej w XIX i XX w, Arcydziela romantyzmu w ujęciu krytycznoliterackim). Zarządzenie Rektora w sprawie systemu weryfikacji... zakłada jednakże ocenę końcową w przypadku wykładów do wyboru, weryfikujących wiedzę studenta za pomocą testów, prac pisemnych i wypowiedzi studenta w czasie zajęć lub przygotowanie prezentacji i prac grupowych. Podobna sytuacja dotyczy seminariów: efekty uczenia się obejmujące przygotowanie i udział w badaniach w wypadku seminarium dyplomowego zostają sprawdzone, np. poprzez zebranie przez studenta i omówienie na zajęciach materiału badawczego, przygotowanie częściowej pisemnej pracy zaliczeniowej, konspektu lub rozdziału pracy dyplomowej, ale nie podlegają weryfikacji za pomocą oceny. Nie sprzyja to przejrzystości i porównywalności procesu weryfikacji, może też działać demotywująco na studentów. Wskazane jest wprowadzenie skali ocen przy zaliczaniu wszystkich przedmiotów uwzględnionych w planie studiów, zwłaszcza w przypadku wykładów oraz seminariów dyplomowych, tak by ocena stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się mogła obejmować wszystkie typy zajęć.

Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, pozytywnie ocenili system weryfikacji zakładanych efektów uczenia się oraz organizację sesji egzaminacyjnej z uwagi na prowadzone przez prowadzących konsultacje dotyczące harmonogramu egzaminów. Nauczyciele akademicki oferują także możliwość przystąpienia do egzaminów przedterminowych, organizowanych przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W przypadku stwierdzenia braku obiektywizmu lub niewłaściwego przebiegu zaliczenia student może złożyć wniosek o przeprowadzenie zaliczenia komisyjnego, co umożliwia § 23 regulaminu studiów KUL. W związku z powyższym student w terminie trzech dni od dnia ogłoszenia wyników składa wniosek do Dziekana. W konsekwencji Dziekan może udzielić zgody na ustny egzamin komisyjny, który powinien odbyć się w terminie pięciu dni od dnia złożenia wniosku albo wyrazić zgodę na komisyjne sprawdzenie pracy pisemnej. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi Dziekan, dwóch egzaminatorów, których powołuje Dziekan. Za zgodą studenta w roli obserwatora w egzaminie może uczestniczyć przedstawiciel samorządu studenckiego.

Weryfikacja efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego odbywa się na I stopniu w formie oceny ciągłej oraz podsumowującej każdy semestr lektoratu zaliczeniem na ocenę, cały zaś cykl kształcenia językowego zamyka egzamin na poziomie B2. Raz w roku przeprowadzane są dodatkowo próbne egzaminy sprawdzające, które mają na celu zaznajomienie studentów ze strukturą egzaminu i pomagają określić na danym etapie ewentualne braki. Na II stopniu metodą weryfikacji poziomu B2+ jest omówienie przez studenta artykułu obcojęzycznego podczas seminarium dyplomowego, sylabus przedmiotu nie przewiduje jednak takiego sposobu weryfikacji kompetencji językowych.

Na Filologii polskiej istnieje możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością poprzez zmianę formy zaliczeń i egzaminów (zwiększenie czasu trwania egzaminu, przekształcenie formy egzaminu na egzamin ustny bądź egzamin przy komputerze). Centrum Adaptacji Materiałów

Dydaktycznych dla Niewidomych przygotowuje również testy zaliczeniowe i egzaminy w brajlu.

Na kierunku nie ma sformalizowanych zasad postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się. Zwyczajowo jednak studenci mogą kierować swoje skargi i uwagi bezpośrednio do prowadzących zajęcia, dyrektora IFP oraz prodziekana ds. studenckich i dydaktycznych WNH. Wsparciem służy także opiekun roku, który przez cały okres studiów udziela studentom danego rocznika informacji i pośredniczy w rozwiązywaniu problemów związanych z tokiem studiów, uczestniczy także w egzaminach komisyjnych jako obserwator. Ogólne zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się oraz zasady archiwizacji prac zostały określone w *Zarządzeniu Rektora w sprawie systemu weryfikacji...* Dokumentacja związana z potwierdzaniem efektów uczenia się przechowywana jest przez pracowników (prace pisemne) i przez dziekanat (protokoły egzaminacyjne). Poprawność formalna procesu dyplomowania weryfikowana jest przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, która przesyła do instytutów zbiorcze analizy i zalecenia. Wszystkie etapowe prace studenckie powinny być gromadzone i przechowywane przez pracowników w terminie przez rok od zakończenia przedmiotu. Przedstawiona ZO PKA do wglądu dokumentacja była jednak bardzo skromna, ponieważ, jak wyjaśniły władze Instytutu, prace przejściowe zaginęły podczas remontu pomieszczeń pracowników. Na podstawie nielicznych przykładów można jednak stwierdzić, że rodzaj, forma i tematyka prac etapowych (testy, kolokwia pisemne, referaty, analizy tekstów, projekty dydaktyczne, arkusze obserwacji lekcji, konspekty lekcji) zostały trafnie dobrane do przedmiotów, których efekty weryfikowały, oraz dostosowane do efektów uczenia się sformułowanych dla Filologii polskiej. ZO PKA zapoznał się z całą przedstawioną do wglądu dokumentacją, obejmującą cztery teczki, z których każda zawierała po kilka prac danego studenta z różnych przedmiotów; brak było natomiast informacji o rodzaju zajęć, których dotyczyła praca etapowa, oraz nazwisk prowadzących. Na podstawie przeglądu tych prac należy stwierdzić, iż warto byłoby wprowadzić na ocenianym kierunku ujednolicone zasady dokumentowania, dotyczące podawania podstawowych informacji umożliwiających identyfikację prac (np. nazwa przedmiotu, rok akademicki, semestr, nazwisko prowadzącego, nazwa kierunku studiów, rok studiów, forma studiów), a także ogólne zasady dotyczące ich sprawdzania i oceniania (szczegółowe kryteria oceny, punktacja przyznawana za poszczególne kryteria, wymagań punktowych na określoną ocenę). W nielicznej dokumentacji zdarzały się bowiem przypadki bardzo pobieżnych recenzji prac pisemnych, które nie mogły stanowić wartościowej informacji zwrotnej dla studenta, brak też informacji o kryteriach oceny.

Osiągnięcie efektów uczenia się przez studentów lubelskiej polonistyki poświadcza także ich aktywność w kołach naukowych, liczne publikacje pokonferencyjne, a także współpraca przy projektach edytorskich realizowanych przez pracowników Katedry Tekstologii i Edytorstwa. Zespół oceniający PKA zapoznał się z przykładowymi osiągnięciami studentów kierunku oraz tematami ich wystąpień konferencyjnych i publikacji naukowych, które uznać należy za zgodne z koncepcją kształcenia, zakładanymi efektami oraz profilem kształcenia.

Przydatność osiągniętych efektów uczenia się na rynku pracy potwierdza prowadzony przez Biuro Karier KUL monitoring losów zawodowych absolwentów, w tym Filologii polskiej.

Rekomendacje:

1. Wprowadzenie do procedur dyplomowania zasady, by w przypadku prac dyplomowych opiekun pracy lub recenzent był pracownikiem samodzielnym. Większą wagę należy także przyłożyć do adekwatnego oceniania prac dyplomowych.
2. Wprowadzenie skali ocen przy zaliczaniu wszystkich przedmiotów w planie studiów, zwłaszcza w przypadku wykładów oraz seminariów dyplomowych.
3. Wprowadzenie na wykładach dodatkowych kryteriów zaliczenia innych niż obecność na zajęciach, które pozwolą na rzetelną weryfikację założonych efektów uczenia się.
4. Wpisanie do sylabusu seminarium dyplomowego na II stopniu metody weryfikacji poziomu B2+, która umożliwi weryfikację kompetencji językowych na odpowiednim poziomie.
5. Opracowanie i wdrożenie jednolitych zasad oceniania prac etapowych.
6. Opracowanie i wdrożenie jednolitych zasad archiwizacji i identyfikacji prac etapowych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3: kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na ocenianym kierunku zostały sformułowane i funkcjonują w sposób właściwy zasady rekrutacji kandydatów, zaliczania etapów studiów, uznawania efektów uczenia się oraz potwierdzania efektów uczenia się. Również zasady i procedury dyplomowania uznać należy za trafne, specyficzne i zapewniające weryfikację osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. Większej uwagi wymaga jedynie proces dyplomowania – unikanie powierzania opieki nad pracą dyplomową i jej recenzowania osobom ze stopniem doktora oraz zachowanie większej dbałości o obiektywizm oceniania.

Metody weryfikacji efektów uczenia się zostały trafnie dobrane i właściwie zróżnicowane w zależności od celu kształcenia określonego dla każdego modułu programu studiów i umożliwiają monitorowanie postępów studentów w nauce oraz sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia przez nich efektów uczenia się na każdym etapie kształcenia. Zastrzeżenie dotyczy jednak rezygnacji z wystawiania oceny przy zaliczaniu wykładów i seminariów dyplomowych, co nie sprzyja przejrzystości i porównywalności procesu weryfikacji, może też działać demotywująco na studentów. Analiza etapowych, a także przykładowej dokumentacji praktyk pozwala na pozytywną ocenę zgodności ich formy, tematyki i metodyki z koncepcją, efektami, a także profilem kształcenia na ocenianym kierunku.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Zajęcia na kierunku Filologia polska prowadzi 43 nauczycieli akademickich: 6 profesorów tytularnych, 23 doktorów habilitowanych i 14 doktorów. W strukturze kwalifikacji polo-nistycznej kadry zaznacza się wyraźna dysproporcja pomiędzy nauczycielami akademickimi reprezentującymi dyscyplinę literaturoznawstwo (35 osób) i językoznawstwo (8 osób). Jest to zjawisko niekorzystne, choć trzeba podkreślić, że przy obecnej liczbie studentów i liczbie grup zajęciowych na kierunku nie zagraża prawidłowej obsadzie zajęć językoznawczych, zajęcia te prowadzą bowiem wyłącznie nauczyciele akademicy z dyplomami i dorobkiem językoznawczym. Obciążenie godzinowe prowadzeniem zajęć nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy jest zgodne z wymaganiami. Pozwala to stwierdzić, że liczebność i struktura kwalifikacji kadry zapewniają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia.

Dorobek nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku jest bogaty (w latach 2016-2019 jest to niemal 400 publikacji), różnorodny i kompleksowy, a jego problematyka obejmuje m.in. historię literatury polskiej (także w ujęciu komparatystycznym), teorię literatury, krytykę literacką, językoznawstwo historyczne i współczesne, antropologię literatury i kultury, wiedzę o kulturze, edytorstwo, dydaktykę literatury i języka polskiego, kulturę popularną, humanistykę cyfrową i nowe media, historię sztuki, teatrologię, krytykę literacką. Szerokie spektrum naukowych zainteresowań polonistycznej kadry, potwierdzone jej dorobkiem naukowym lokującym się w różnych obszarach humanistyki, często interdyscyplinarnym, będącym w ścisłym związku z programem studiów, treściami kształcenia i efektami uczenia się na ocenianym kierunku, umożliwia nauczycielom akademickim prowadzenie nie tylko zajęć podstawowych i kierunkowych, ale także tych związanych z realizowanymi na kierunku specjalizacjami. Nauczyciele akademicy zatrudnieni na ocenianym kierunku są członkami ważnych naukowych gremiów (Polska Akademia Umiejętności, Komitet Nauk o Literaturze PAN, Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów), wchodzi w skład polskich i zagranicznych redakcji pism naukowych oraz zespołów eksperckich, rad programowych organizacji kulturalnych. Pracownicy IFP realizują w ostatnich latach 9 grantów i projektów badawczych, w tym dwa międzynarodowe.

O stałym rozwoju naukowym kadry świadczy nie tylko liczba jej publikacji, ale także liczba awansów naukowych jej członków, w latach 2014-2018 12 pracowników naukowo-dydaktycznych IFP uzyskało stopień doktora habilitowanego, wszczęto 3 przewody habilitacyjne oraz 2 postępowania o nadanie tytułu profesora. Kryteria awansów naukowych są transparentne i powszechnie znane, zostały bowiem zapisane w regulaminie Uczelni.

Nauczyciele akademicy tworzący kadrę ocenianego kierunku to w znakomitej większości doświadczeni dydaktycy o długim stażu i szerokich kompetencjach

dydaktycznych, autorzy podręczników i artykułów z zakresu dydaktyki polonistycznej i glottodydaktyki, projektów i programów edukacyjnych, zaangażowani w organizację Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich, Kongresów Dydaktyki Polonistycznej (III Kongres odbył się w roku 2017 na KUL) oraz Konkursu im. Czesława Zgorzelskiego, tutorzy w Akademii Młodych Humanistów i MISH, odznaczani medalami KEN. Wysokie kompetencje dydaktyczne kadry kierunku potwierdzają studenci wystawiając jej w cosemestralnych ankietach ewaluacyjnych na ogół wysokie oceny, a także hospitacje przeprowadzone przez ZO PKA w trakcie wizytacji. Na wysokie kompetencje dydaktyczne kadry ocenianego kierunku wskazują również osiągnięcia studentów – nagrody w ogólnopolskim konkursie na najlepszą pracę magisterską im. Czesława Zgorzelskiego, publikacje artykułów i fragmentów prac magisterskich w czasopismach naukowych i pracach zbiorowych.

Kadra kierunku ma szerokie możliwości poszerzania kompetencji dydaktycznych w ramach studiów podyplomowych, kursów (m.in. e-learningu) i szkoleń dofinansowywanych przez Uczelnię - w latach 2013-2019 wzięło w nich udział 11 osób. Zarządzeniem Rektora KUL w 2017 roku ustalono procedurę wnioskowania o dofinansowanie podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Od roku 2018, dzięki inicjatywie „Zintegrowany Program Podnoszenia Kompetencji studentów i pracowników KUL” (realizowanej ze środków NCBR w ramach POWER 3.5) pracownicy KUL mogą także skorzystać z oferty 7 bezpłatnych kursów poszerzających kompetencje dydaktyczne, przede wszystkim w zakresie innowacyjnych metod stosowanych w dydaktyce. W nowym formularzu oceny pracowników w punktacji uwzględniono zdobywanie dodatkowych kompetencji naukowo-dydaktycznych przez pracowników.

Ze względu na malejącą liczbę studentów na ocenianym kierunku od kilku lat nie zatrudniano nowych pracowników. Głównym zadaniem prowadzonej w IFP polityki kadrowej jest raczej wypełnienie pensum nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku i stworzenie kadrze warunków do stałego rozwoju, poszerzania i utrzymania na wysokim poziomie jej kompetencji naukowych i dydaktycznych poprzez system ocen i motywacji.

Przeprowadzona przez zespół oceniający analiza przydziału zajęć na ocenianym kierunku i sylabusów do poszczególnych przedmiotów, rozmowy z władzami IFP oraz pracownikami zebranymi na spotkaniu z ZO PKA dowiodły, że obsada zajęć dydaktycznych i sposób przydzielania tych zajęć nauczycielom akademickim nie budzą – z nielicznymi wyjątkami – zastrzeżeń i wątpliwości. Zgodnie z obowiązującą procedurą obsadę – po wcześniejszym zatwierdzeniu jej przez dyrektora Instytutu - ustala kierownik katedry, przy czym podstawowe kryterium doboru prowadzących to zgodność zainteresowań badawczych, dorobku naukowego oraz kompetencji merytorycznych i dydaktycznych nauczycieli akademickich z tematyką, problematyką i treściami kształcenia poszczególnych zajęć. Ze względu na odgórnie narzucane ograniczenia finansowe oraz konieczność wypełnienia pensum przez pracowników Instytutu w polityce kadrowej IFP dąży się do unikania obsadzania zajęć, także specjalizacyjnych, pracownikami z zewnątrz, zatrudnianymi na umowy cywilno-prawne. Charakter prowadzonych specjalizacji zasadniczo pozwala na posiłkowanie się przy obsadzaniu objętych nimi zajęć pracownikami Instytutu i Wydziału,

choć w kilku wypadkach kompetencje prowadzących zajęcia specjalizacyjne wydają się nieadekwatne do problematyki i treści kształcenia przypisanych tym przedmiotom. Nauczyciel akademicki prowadzący na specjalizacji antropologiczno-kulturowej konwersatorium *Analiza dzieł sztuki muzycznej: formy klasyczne i awangardowe/jazz, rock, pop*, ćwiczenia *Rynek i kultura (z elementami animacji kultury* oraz laboratoryjne zajęcia *Krytyka muzyczna* jest doktorem habilitowanym w zakresie prawa, specjalność - prawo administracyjne, a nieliczne teksty w jego dorobku związane z muzyką to popularne artykuły publikowane w Magazynie „Gitarzysta” na temat prawnej sytuacji muzyków (np. *Uliczny grajek pod paragrafem; Życie muzyką czy życie z muzyki? O nagraniach i tantiemach kiedyś i obecnie*). Warsztaty *Przedsiębiorczość* dla I roku studiów I stopnia prowadzi pracownik Instytutu Historii, Katedry Historii Ustroju i Administracji Polski o dorobku stricte historycznym.

Działalność naukowa, organizacyjna i dydaktyczna nauczycieli akademickich jest poddawana okresowej ocenie, a jej wyniki rzutują na finansową sytuację pracowników. W Uczelni funkcjonuje system Aktywnej Polityki Płacowej – z puli rektorskiej oddanej do dyspozycji dziekanów przyznaje się na dwa lata dodatki finansowe dla 10% nauczycieli akademickich z każdej grupy (profesorów, doktorów habilitowanych i doktorów) osiągających najlepsze wyniki w ocenie okresowej. Stymulowaniu kadry do rozwoju naukowego i dydaktycznego służą też nagrody Rektora, a także zgłaszanie pracowników do nagród państwowych, przede wszystkim medalu KEN.

Ocenie działalności naukowej i dydaktycznej pracowników oraz ich kompetencji merytorycznych i dydaktycznych służą też analizy wyrażonych w cosemestralnych ankietach ewaluacyjnych opinii studentów. Kwestie te zostały uregulowane w Zarządzeniu nr ROP – 0101-5/16 Rektora KUL w sprawie określenia procedury wyrażania przez studentów i doktorantów opinii o prowadzonych zajęciach dydaktycznych. Za zgodnością z powyższym aktem wewnętrznym, ankiety udostępniane są studentom w wersji elektronicznej na platformie e-KUL. Każde zajęcia podlegają ocenie w sposób ilościowy (wystawienie oceny prowadzącemu zajęcia) oraz jakościowy (możliwość dodania komentarza na temat zajęć). System ankietyzacji jest anonimowy i ma służyć doskonaleniu kadry akademickiej. Wyniki badań ankietowych są przedstawiane studentom i wykładowcom na platformie e-KUL. Co więcej, na stronie Instytutu Filologii Polskiej publikowane są raporty z przeprowadzonej ankietyzacji dotyczące ewaluacji. W terminie trzech dni od dnia udostępnienia wyników przeprowadzonej ewaluacji są one przekazywane kierownikowi danej katedry. W rozmowie z Zespołem Oceniającym PKA studenci wizytowanego kierunku wyrazili pozytywną opinię na temat procesu ankietyzacji. Analiza raportów z wyników ankiet ewaluacyjnych oraz rozmowy z władzami i pracownikami IFP potwierdzają, że krytyczne oceny studentów mają swoje realne, niekiedy dotkliwe konsekwencje dla członków kadry.

Ocenie merytorycznych i dydaktycznych kompetencji pracowników służą także regularne hospitacje wszystkich, bez wyjątku, zajęć – fakt ten potwierdzili pracownicy na spotkaniu z ZO PKA, któremu udostępniono protokoły hospitacyjne. Wspieranie i motywowanie rozwoju naukowego i dydaktycznego pracowników ocenianego kierunku

przyjmuje również takie formy, jak urlopy naukowe, organizacyjne i finansowe wsparcie – z różnych źródeł, np. rezerwy dziekana lub dyrektora Instytutu, środków finansowych poszczególnych katedr – publikacji monografii, wyjazdów na krajowe i zagraniczne konferencje, postępowania awansowego, badań naukowych itp.

Realizowana w IFP polityka kadrowa obejmuje też procedury rozwiązywania konfliktów na linii pracownik-pracownik i pracownik-student. Konflikty wewnątrz katedry rozwiązuje jej kierownik. W wypadku niepowodzenia jego działań Dziekan przeprowadza, w obecności dyrektora Instytutu, rozmowę ze skonfliktowanymi osobami. Jeśli i ta mediacja się nie powiedzie, na wniosek Dziekana zostaje uruchomiona procedura uczelniana, czyli postępowanie wyjaśniające z udziałem Rzecznika dyscyplinarnego. Istnieje też uczelniana procedura rozwiązywania konfliktów pomiędzy pracownikami i studentami; na wstępnym spotkaniu ze studentami I roku Dziekan szczegółowo przedstawia procedurę składania skargi w wypadku takiego konfliktu.

Rekomendacja: Należy zwrócić większą uwagę na obsadę zajęć specjalizacyjnych, tak aby kompetencje merytoryczne prowadzących były zgodne z tematyką tych zajęć, ich problematyką i przypisanymi im efektami uczenia się.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4: kryterium spełnione

Uzasadnienie

Liczba, struktura kwalifikacji, dorobek kadry prowadzącej zajęcia na kierunku Filologia polska zgodny z treściami kształcenia przypisanymi poszczególnym modułom, wysokie kompetencje merytoryczne i dydaktyczne pracowników IFP zyskujące wysokie oceny w studenckich ankietach ewaluacyjnych i potwierdzone w czasie prowadzonych przez ZO hospitacji w pełni umożliwiają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie zakładanych dla tego kierunku efektów uczenia się. Polonistyczna kadra ma dobre warunki do naukowego i dydaktycznego rozwoju, jej badania naukowe oraz upowszechnianie ich wyników, współpraca z innymi, krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi, szkolenia służące rozwojowi merytorycznych i dydaktycznych kompetencji są wspierane finansowo i organizacyjnie przez władze Instytutu i Wydziału. Obsada zajęć jest – poza nielicznymi wyjątkami – prawidłowa. Tematyka, problematyka i treści kształcenia poszczególnych zajęć są skorelowane z merytorycznymi kompetencjami pracowników potwierdzonymi ich dorobkiem. Polityka kadrowa prowadzona w IFP jest nakierowana na stworzenie stabilnego zespołu stale podnoszącego swoje merytoryczne i dydaktyczne kompetencje.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dobrej Praktyki

Zalecenia

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Siedzibą ocenianego kierunku jest Kampus Główny KUL; w jego czterech budynkach lubelscy poloniści dysponują w: Gmachu Głównym KUL -12 salami, Collegium Joannis Pauli II 3 salami, Collegium Norwidianum - 15 salami i w budynku Centrum Transferu Wiedzy 7 salami. Sale ćwiczeniowe i wykładowe w większości wyposażone są w sprzęt multimedialny, a kilka z nich – w sprzęt nagłaśniający. Studenci mogą korzystać z dwóch pracowni komputerowych na kilkanaście stanowisk każda. Komputery jednej z takich pracowni wyposażone są w profesjonalny program edytorski, w drugiej zainstalowane jest tylko podstawowe ogólne oprogramowanie (Microsoft Office). Lektura raportów ze studenckich ankiet ewaluacyjnych dowodzi, że studenci od lat skarżą się na brak wentylacji w pracowniach komputerowych zlokalizowanych na parterze. Każda z katedr IFP ma swój pokój ze sprzętem multimedialnym i podręcznym księgozbiorem udostępnianym studentom. W jednym z budynków znajduje się sala teatralna z niezbędnym wyposażeniem technicznym i amfiteatralną widownią. Studenci mogą korzystać z pokoju dla matki z dzieckiem, pokoju relaksu, kiosków ze słodczymi i napojami oraz zlokalizowanego w podziemiu baru oferującego ciepłe dania. W budynkach Kampusu mają dostęp do sieci WiFi i kilku kiosków komputerowych zlokalizowanych na korytarzach.

Na parterze Budynku Głównego znajdują się dwie czytelnie Biblioteki IFP z 42 stanowiskami i dostępem do polonistycznego i ogólnohumanistycznego księgozbioru podręcznego, w podziemiu zaś mieści się magazyn. Pracownice biblioteki realizując zamówienia czytelników muszą pokonywać spory dystans i kilkanaście schodów, by dostać się do zbiorów, a potem dostarczyć książki do czytelni. Profil zbiorów Biblioteki IFP, liczących przeszło 60 tysięcy woluminów oraz około 5 tysięcy woluminów czasopism, jest zgodny z kierunkiem studiów prowadzonych w Instytucie i spełnia wymogi realizowanego tam procesu dydaktycznego; zbiory te w pełni zaspokajają naukowe i dydaktyczne potrzeby studentów i pracowników, co obie te grupy potwierdziły na spotkaniach z ZO. Studenci oświadczyli, że w bibliotece znajdują zdecydowaną większość lektur zaleconych w sylabusach; w rzadkich wypadkach braku jakichś tytułów korzystają ze zbiorów Biblioteki Głównej KUL oraz wypożyczeń międzybibliotecznych. Zarówno pracownicy jak studenci Filologii polskiej mogą zgłaszać potrzeby lekturowe kierownikom katedr, którzy przekazują je kierownictwu biblioteki instytutowej. W czytelni Biblioteki IFP jest pięć komputerów z dostępem do Internetu i kilkudziesięciu baz danych zakupionych przez Bibliotekę Główną KUL. Głównym źródłem informacji na temat funkcjonowania Biblioteki, dostępności pozycji, baz danych oraz bieżących komunikatów jest strona internetowa Biblioteki. Wszystkie zbiory ujęte są w katalogu komputerowym dostępnym dla wszystkich studentów i pracowników. Studenci i pracownicy po zalogowaniu do systemu mają możliwość obsługi swojego konta bibliotecznego. System wysyła także wiadomości mailowe o zbliżającym się terminie zwrotu wypożyczonych książek, rozpoczęcia naliczania opłaty za ich przetrzymanie, a także

o dostępności zarezerwowanych tytułów. Studenci wyrazili pozytywną opinię na temat korzystania z katalogu, wskazując na jego łatwość w obsłudze.

Infrastruktura budynków Kampusu Głównego w dużym stopniu dostosowana jest do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Większość drzwi otwiera się automatycznie; na każdym piętrze jest toaleta ze specjalnym wyposażeniem; drzwi do sal ćwiczeniowych oznaczone są tabliczkami Braille'a; w każdym budynku są windy, platformy i pochylnie dla wózków inwalidzkich z odpowiednimi poręczami, a schody oznaczone zostały taśmami ostrzegawczymi dla osób słabowidzących, na parkingu jest kilka wydzielonych miejsc. W czytelni Biblioteki Instytutowej natomiast brak urządzeń ułatwiających osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z księgozbioru.

Dla rodziców z dziećmi zostały przystosowane toalety, a także odpowiednie pomieszczenie. Ponadto w Uniwersytecie funkcjonuje Centrum Adaptacji Materiałów Dydaktycznych, gdzie przygotowywane są na potrzeby studentów niewidomych lub słabowidzących podręczniki oraz materiały dydaktyczne, a także grafika dotykowa, modele 3D oraz udźwiękowiona grafika dotykowa.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna jest poddawana regularnej ocenie. Kilka lat temu władze uczelni utworzyły osobną pulę na doposażenie infrastruktury, w związku z czym w latach akademickich 2016/2017 oraz 2017/2018 dokonano - z udziałem dziekanów i dyrektorów instytutów - gruntownego przeglądu potrzeb związanych z infrastrukturą Kampusu, a wyniki tego przeglądu zostały opracowane w formie raportu. W efekcie również w IFP poziom infrastruktury dydaktycznej i naukowej podniósł się znacząco, co podkreślali pracownicy na spotkaniu z ZO PKA.

W najbliższym czasie nie ma zatem planów większych inwestycji w tym obszarze, dyrekcja IFP prowadzi jednak na bieżąco monitoring infrastruktury, poza tym w cosemestralnych ankietach studenckich jest punkt dotyczący oceny infrastruktury i ewentualnych potrzeb, uwagi i postulaty studentów są zaś analizowane przez władze jednostek.

Nad zgodnością infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej z przepisami BHP czuwa uczelniany Dział Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, na co dzień zaś Wewnętrzna Straż Porządkowa. Na stronie internetowej Działu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy znajduje się zapis procedur bezpieczeństwa w obiektach KUL, a studenci zaliczają obowiązkowe szkolenia z zakresu BHP.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5: kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa wykorzystywana w procesie kształcenia na kierunku Filologia polska umożliwia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się (w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej) oraz prawidłową realizację zajęć. Wyposażenie sal dydaktycznych w aparaturę techniczną i sprzęt multimedialny, oprogramowanie komputerów w pracowniach komputerowych (aczkolwiek elementarne

i ogólne), wielkość i charakter księgozbioru Biblioteki IFP, zgodnego z profilem studiów oraz listą lektur podaną w sylabusach, dostępność do zbiorów tradycyjnych i elektronicznych pozwalają na prawidłową realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku.

Poza kompleksowymi przeglądami infrastruktury Kampusu, w ostatnich trzech latach infrastruktura IFP poddawana jest bieżącym przeglądom, jest też oceniana w ankietach studenckich.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Rodzaj, ramy i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwymi dla kierunku. Wśród współpracujących z uczelnią interesariuszy znajdują się m.in. przedstawiciele podmiotów: III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej, Działu Penitencjarnego Zakładu Karnego w Opolu Lubelskim, działu programowego Galerii Labirynt, Zespołu Szkół im. Mikołaja Kopernika w Bełżycach, ośrodka Brama Grodzka - Teatr NN. Interesariusze w zdecydowanej większości reprezentują instytucje kultury i szkoły. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego nie są skupieni w zespole, ale mają możliwość indywidualnego przekazywania władzom Wydziału i Instytutu Filologii Polskiej sugestii odnośnie zmian w efektach uczenia się lub dotyczących programu studiów. Z uzyskanych w trakcie wizytacji informacji wynika, że rzadko korzystają z tej możliwości. Kontakty z interesariuszami odbywają się nieregularnie. Ze spotkań nie spisuje się notatek. Na wniosek interesariuszy zewnętrznych dokonywano zmian w programie kształcenia, np. w roku akademickim 2016/2017 włączono do programu wykład „Nauczyciel – zawód czy misja?”, w tym samym roku akademickim wprowadzono konwersatorium „Multimedia w edukacji”, rok wcześniej włączono konwersatorium „Wybrane problemy edukacyjne młodzieży”, natomiast w roku 2014/2015 do programu wprowadzono ćwiczenia „Rynek i kultura (z elementami animacji kultury)”.

Przy ocenianym kierunku nie funkcjonuje zespół, który można by nazwać „Radą interesariuszy zewnętrznych.” Pracodawcy przyszłych absolwentów nie mają więc możliwości wymiany opinii na temat pozytywnie ocenianych elementów efektów uczenia się

lub programu studiów, jak i negatywnych, nie mają też możliwości podjęcia dyskusji na temat ewentualnych braków w przygotowaniu absolwentów do wejścia na rynek pracy, nie mają możliwości wspólnego spotkania się. Interesariusze zewnętrzni z ocenianym kierunkiem nie są związani formalnie, nie mają podpisanych porozumień dotyczących współpracy. Władze Instytutu Filologii Polskiej zapewniają, że widzą potrzebę powołania Rady Interesariuszy i zapowiadają jej utworzenie.

Współpraca IFP z otoczeniem społeczno-gospodarczym często nawiązywana jest na potrzeby realizacji konkretnych, wspólnie przeprowadzanych projektów. Przykładem takiego działania może być, realizowany od 2017 roku projekt interdyscyplinarny „Trudne tematy w edukacji”. Jego celem jest podnoszenie dydaktyczno-psychologicznych kompetencji przyszłych nauczycieli humanistów. Projekt realizowano w ramach współpracy Zakładu Karnego w Opolu Lubelskim z Katedrą Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego w IFP KUL. Inne działania prowadzone w ramach współpracy Instytutu z Zakładem Karnym realizowane było na jego terenie w kwietniu 2019 roku – pracownik Instytutu wraz ze studentami kierunku Filologia polska przeprowadzili warsztaty przygotowujące osadzonych, słuchaczy Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych do ustnego egzaminu maturalnego z języka polskiego. Natomiast współpraca Instytutu Filologii Polskiej z III LO im. Unii Lubelskiej w Lublinie obejmuje obszary:

1. praktyki studenckie indywidualne i grupowe obserwacyjne,
2. projekt Akademia Młodych Humanistów - 10 mini projektów rocznie /tutoring, mentoring/,
3. udział uczniów III LO w Festiwalu Nauki i innych naukowych wydarzeniach.

Według informacji przekazanych przez Biuro Karier KUL, absolwenci Filologii Polskiej nie mają problemu ze znalezieniem miejsca pracy. Zatrudniani są (dotyczy studentów I i II stopnia) m.in. na stanowiskach: copywriter, konsultant ds. obsługi zamówień zagranicznych z językiem obcym, specjalista ds. PR, dziennikarz, redaktor portalu internetowego, instruktor kultury, animator, specjalista ds. marketingu internetowego, asystent montażysty audycji telewizyjnych, specjalista ds. social media, ale wykonują też zawody nie związane bezpośrednio z ukończonym kierunkiem, np. jeden z absolwentów pracuje jako pilot wycieczek.

W badaniach losów absolwentów przeprowadzonych w 2017 roku, w rok po ukończeniu studiów II stopnia z 47 absolwentów 22 wypełniło elektroniczne ankiety. 63,6 proc. badanych zadeklarowało, że podjęło pracę już w czasie studiów, a 59,1 proc. dobrze oceniło kształcenie umiejętności praktycznych na studiach. Ponadto absolwenci pozytywnie ocenili dostosowanie programu nauczania do potrzeb rynku pracy (przygotowanie wyniesione ze studiów w ocenie absolwentów: 3,45; wymagania rynku pracy w ocenie absolwentów: 3,95), natomiast negatywnie umiejętność organizacji pracy i efektywnego zarządzania sobą w czasie oraz umiejętność pracy w zespole. W trakcie wizytacji nie udało się uzyskać informacji dotyczących tego, czy wyniki (negatywnie ocenione dwa ostatnie elementy kształcenia) będą miały odzwierciedlenie w zmianach programu kształcenia na ocenianym kierunku.

Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami ma charakter stały (niesformalizowany) i przybiera zróżnicowane formy (np. realizacja wspólnych – studentów ocenianego kierunku z instytucjami kultury i innymi podmiotami – projektów lub prowadzenie innych działań, choćby tematycznych zajęć w szkołach).

Interesariusze zewnątrzni nie współpracują w sformalizowany sposób przy organizacji praktyk. Wydział Nauk Humanistycznych nie dysponuje dla ocenianego kierunku porozumieniami z interesariuszami w sprawie organizacji praktyk. Studenci sami proponują miejsce praktyk, a koordynator po upewnieniu się, że student w zaproponowanym miejscu osiągnie założone dla praktyk efekty uczenia się. Organizacja praktyk pozwala studentom poznać środowisko pracy, w którym będą funkcjonować jako absolwenci, a także zapewnia warunki do osiągnięcia przez studentów zakładanych dla praktyk efektów uczenia się.

Na kierunku Filologia polska Wydziału Nauk Humanistycznych KUL JPII nie prowadzi się okresowych przeglądów współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Od roku akademickiego 2018/2019 dla studentów I roku (II semestr) prowadzone są zajęcia z zakresu przedsiębiorczości. Ich ideą jest propagowanie od początku kształcenia postaw przedsiębiorczych, edukowanie młodych ludzi w tym zakresie i zachęcanie do biznesowych inicjatyw. Zajęcia odbywają się w formie praktycznych warsztatów, wykładów i dyskusji. W ramach zajęć odbywają się spotkania z przedstawicielami przedsiębiorców i pracodawców.

Rekomenduje się usystematyzowanie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi poprzez:

1. powołanie (na podstawie podpisanych indywidualnych porozumień) dla kierunku Filologia polska Rady Interesariuszy Zewnętrznych, która skupiałaby przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego,
2. usystematyzowanie kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi (spotkania Rady przynajmniej raz w roku), aby przedstawiciele otoczenia mieli możliwość przekazywać kierownictwu Instytutu i Wydziału swoje uwagi odnośnie efektów uczenia się, planu studiów i programu nauczania pod kątem oczekiwań rynku pracy, a także wymiany opinii między sobą,
3. utworzenie bazy interesariuszy zewnętrznych pod kątem współpracy (podpisanie porozumień) przy organizacji praktyk. Celem takiego działania jest zapewnienie studentom miejsca odbywania praktyk, gdzie będzie miał pewność, że osiągnie założone dla praktyk efekty uczenia się.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6: Kryterium spełnione

Uzasadnienie

W ramach I i II stopnia studiów na kierunku Filologia polska odbywa się współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wspólnie realizowane są projekty, pracodawcy mają możliwość indywidualnie przekazać władzom Wydziału i Instytutu swoje uwagi w zakresie procesu kształcenia. Są przykłady zmian wprowadzonych w programie nauczania ocenianego kierunku. Współpraca jednak nie ma wyznaczonych ram, terminów, form, odnosi się

wrażenie, że jest mało uporządkowana. Uwaga ta dotyczy również współpracy z otoczeniem zewnętrznym w obszarze organizowania praktyk.

Pozytywnie należy ocenić wprowadzenie zajęć z przedsiębiorczości, to pozwala studentom lepiej poznać możliwości jakie daje im rynek, lepszą orientację w sytuacji ewentualnego planowania przyszłości zawodowej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Przedstawione w Raporcie samooceny koncepcja i cele kształcenia na kierunku filologia polska nie obejmują umiędzynarodowienia procesu kształcenia, koncentrują się bowiem na założeniach „Strategii rozwoju KULJPII na lata 2014-2020”, w których „akcentowane jest znaczenie rodzimej kultury humanistycznej dla prowadzonych na Uniwersytecie badań oraz konieczność zaszczepienia w studiującej młodzieży przekonania o wartości polskiej kultury” oraz zakłada się „wykształcenie absolwenta przekonanego o znaczeniu rodzimej literatury i kultury” (Raport samooceny, s. 11). Gwoli ścisłości dodać jednak należy, że w tejże strategii uczelni istnieje cały obszar zadań związanych z umiędzynarodowieniem procesu kształcenia (Obszar IV, Współpraca z zagranicą i promocja).

Uczelnia stwarza studentom i pracownikom dobre warunki do umiędzynarodowienia kształcenia. Na liście zagranicznych ośrodków naukowych, z którymi zostały podpisane umowy o wymianie studentów, znajduje się ich 90. Studenci mogą odbyć część studiów za granicą w ramach programu Erasmus +, a doktoranci i kadra naukowo-dydaktyczna w ramach programów Erasmus + oraz PROM. Sekcja Obsługi Wymian Międzynarodowych w Dziale Współpracy z Zagranicą regularnie informuje na stronach internetowych uczelni i Wydziału o możliwościach zagranicznej wymiany, informacje takie na bieżąco są też podawane każdemu studentowi drogą internetową. Pracownicy Sekcji pomagają studentom w załatwieniu formalności związanych z wyjazdem, są też dwa razy w roku organizowane informacyjne spotkania ze studentami, z udziałem osób powracających z zagranicznych wyjazdów oraz studentów – obcokrajowców podejmujących studia w Uczelni. We władzach dziekańskich każdego wydziału KUL jest prodziekan ds. współpracy międzynarodowej. W ramach IFP działalność informacyjną i organizacyjną związaną z wyjazdami studentów w ramach międzynarodowych programów prowadzi jeden z pracowników. IFP nawiązał w ostatnich latach współpracę z Uniwersytetem w Xi'an w Chinach, który uruchomił studia

polonistyczne i co roku przysyła do Instytutu grupę swoich studentów, zapraszając do siebie także pracowników IFP.

Mimo dobrych warunków do rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów aktywność ta na ocenianym kierunku jest dość słaba. Co roku na zagraniczne uczelnie, przede wszystkim ukraińskie i słowackie, ale też litewskie i węgierskie, wyjeżdża mniej niż 10 studentów studiów I i II stopnia. Władze Instytutu tłumaczą ten fakt specyfiką katolickiej uczelni i kierunku, jakim jest filologia narodowa, oraz ograniczonymi możliwościami finansowymi studentów, które zmuszają ich do pracy w czasie studiów.

W latach 2014-2019 pracownicy IFP 17 razy wyjeżdżali za granicę, także głównie do Słowacji i Czech, na Ukrainę i Węgry, choć także do Chin. W tym czasie do IFP przyjechało z zagranicy i prowadziło różnego typu zajęcia 10 reprezentantów zagranicznych ośrodków naukowych, m.in. z Izraela, Kanady, Australii, Szwecji, USA i Chin. W 2018 roku czworo pracowników IFP odbyło zagraniczne staże naukowe – troje w Uniwersytecie Wileńskim, jeden w Polen Museum w Rapperswil.

Pracownicy Instytutu są wykonawcami w międzynarodowych grantach, członkami zagranicznych stowarzyszeń naukowych i redakcji czasopism, organizują lub współorganizują międzynarodowe konferencje (15 w latach 2014-2019).

Uczelnia prowadzi ewaluację procesu umiędzynarodowienia, polegającą na ocenie działań podejmowanych przez Dział Współpracy z Zagranicą oraz przebiegu procesu wymiany międzynarodowej. Ankieta ewaluacyjna przeprowadzana jest w formie elektronicznej na platformie *Moodle*. Należy dodać, że ankieta ta nie jest anonimowa. Po przeanalizowaniu wypełnionych formularzy ankietowych pracownicy Działu Współpracy z Zagranicą podają wyniki do wiadomości studentów na platformie *Moodle*.

Dział Współpracy z Zagranicą sporządza co roku raport informujący o stopniu umiędzynarodowienia kształcenia. Prowadzony jest też na szczeblu uczelnianym ranking wydziałów KUL najskuteczniej realizujących politykę współpracy międzynarodowej. Działania te mają na celu zachęcenie jednostek do intensyfikacji współpracy międzynarodowej.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7: kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia stwarza dobre warunki do rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów, lecz kadra i studenci IFP korzystają z nich w umiarkowanym stopniu. Przedstawione w Raporcie samooceny koncepcja i cele kształcenia na kierunku filologia polska nie zakładają umiędzynarodowienia procesu kształcenia, w „Strategii rozwoju KULJPII na lata 2014-2020” kładzie się jednak silny nacisk na internalizację tego procesu. Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Studenci są motywowani do osiągania efektów uczenia się przez system stypendialny funkcjonujący na uczelni. Studenci KUL w każdym roku otrzymują stypendia MNiSW za wybitne osiągnięcia, stypendia Rektora KUL dla najlepszych studentów, stypendia fundowane oraz stypendia Towarzystwa Przyjaciół KUL np. program „Startuj z TP KUL” oraz „dla studentów bezinteresownie działających na rzecz KUL”. Dodatkową motywacją i formą podziękowania za dobre wyniki w nauce oraz zaangażowanie w działalność na rzecz Uniwersytetu są nagrody Rektora KUL, które określa § 30 *Regulaminu studiów KUL*, wręczane corocznie podczas uroczystego Oplątka Uniwersyteckiego. Pomocą dla studiujących są także stypendia zewnętrzne, m.in.: stypendia marszałka województwa lubelskiego, stypendia Fundacji Edukacyjnej im. Jerzego Juzonia czy płatne staże w ramach projektu „Wysokiej Jakości Staże kluczem do kariery studentów WNH KUL”. Studenci mają możliwość ubiegania się także o następujące rodzaje pomocy materialnej ze środków budżetu państwa: stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, miejsce w domu studenckim KUL, zapomoga. Warunki i tryb przyznawania pomocy materialnej określa Regulamin przyznawania pomocy materialnej. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA przyznali, że zostali zapoznani z przysługującym im prawem do otrzymania stypendium i zapomóg podczas spotkania organizacyjno - integracyjnego, organizowanego dla studentów pierwszego roku

Formą wsparcia wysokich standardów nauczania polonistycznego jest Ogólnopolski Konkurs im. Cz. Zgorzelskiego na najlepszą pracę magisterską – inicjatywa Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich, stanowiąca wyraz integracji środowiska. Celem Konkursu jest wyróżnienie najzdolniejszych młodych polonistów i stworzenie bodźca do podejmowania przez nich dalszych prac naukowo-badawczych, również na poziomie studiów doktoranckich. Nagroda przyznawana jest w dwóch kategoriach: językoznawczej i literaturoznawczej. Od 2012 r. zainaugurowano również serię wydawniczą „Młoda Polonistyka”, w ramach której corocznie publikowane są magisteria uhonorowane I nagrodą w obu kategoriach. W trakcie spotkania z ZO PKA, studenci Filologii polskiej zwrócili uwagę na prestiż tej nagrody.

Ponadto studenci mają prawo do złożenia wniosku o udzielenie urlopu krótkoterminowego i długoterminowego. Procedurę ubiegania się o urlopy reguluje § 27-29 *Regulaminu Studiów KUL*. Decyzję o wyrażeniu zgody na urlop krótkoterminowy oraz długoterminowy udziela Dyrektor Instytutu. Studenci podczas spotkania z ZO PKA potwierdzili wiedzę na temat przysługujących im urlopów.

Studenci mogą uzyskać pomoc merytoryczną od nauczycieli akademickich, którzy są dostępni także poza zajęciami dydaktycznymi, w czasie konsultacji. Konsultacje odbywają się w terminach dostosowanych do potrzeb studentów. Informacje o konsultacjach znajdują się na stronie internetowej oraz na terenie Uczelni. Ponadto studenci mają możliwość zdalnego kontaktu z nauczycielami za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz platformy e-KUL.

Prowadzący zajęcia w ramach wsparcia dydaktycznego udostępniają studentom materiały dydaktyczne niezbędne w procesie uczenia się. Jakość i przydatność tych materiałów sprzyja osiąganiu przez studentów efektów uczenia się. W tym kontekście wsparcie udzielane studentom w procesie uczenia się przez nauczycieli akademickich, w powiązaniu z rozwijaniem ich samodzielności i stymulowaniem do pełnienia aktywnej roli w tym procesie, należy ocenić pozytywnie.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość zgłaszania skarg i wniosków w formie ustnej i pisemnej oraz elektronicznej, jak również za pośrednictwem starosty albo przedstawiciela samorządu studenckiego. Zasady przyjmowania, rozpatrywania oraz załatwiania skarg i wniosków określa Zarządzenie Rektora KUL z 30 kwietnia 2010 r. Wszystkie skargi należy kierować do Rektora, który to może przekazać je do rozpatrzenia Dyrektora Instytutu lub innym organom Uczelni. Skarga powinna zostać rozstrzygnięta bez zbędnej zwłoki, jednak nie dłużej niż z upływem miesiąca od dnia jej wniesienia. W Uczelni prowadzony jest również rejestr skarg i wniosków, którego obsługą zajmuje się Dział Organizacyjno – Prawny. Studenci podczas spotkania z ZO PKA, jak również samorząd studencki potwierdzili, iż są zaznajomieni z procedurą zgłaszania skarg i wniosków na Uczelni. Ponadto, wskazali, iż większość spraw jest rozstrzygana na korzyść studenta.

Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa podejmowane są przez struktury administracyjne i organizacyjne Uniwersytetu. Studenci w sprawach trudnych mogą konsultować się z pracownikami Działu Organizacyjno-Prawnego oraz Uniwersyteckiej Poradni Prawnej KUL. W zakresie zasad bezpieczeństwa oraz w przypadku zagrożeń swoje zadania realizuje Dział Bezpieczeństwa i Higieny Pracy. Funkcję interwencyjną w przypadkach zagrożeń lub podejrzenia ich zaistnienia pełni Wewnętrzna Straż Porządkowa. Procedury bezpieczeństwa w obiektach KUL określają instrukcje postępowania w sytuacjach miejscowego zagrożenia na podstawie zarządzenia ROP0101-53/16 Rektora KUL z dnia 31 maja 2016 r., dostępne na stronie Działu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy. System wsparcia studentów nie obejmuje przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, zarówno w Instytucie, jak i Uczelni. Studenci nie posiadają wiedzy dotyczącej zasad postępowania w przypadku zaistnienia dyskryminacji.

Uczelnia wdraża system wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami w zakresie materialnym oraz informacyjnym. Celem udzielanego wsparcia jest stworzenie warunków, w których niepełnosprawność nie będzie barierą w dostępie do zajęć dydaktycznych, nauki i uczestnictwa w życiu Uczelni. Biuro Osób z Niepełnosprawnością informuje o organizacji transportu dla studentów wymagających takiej pomocy, gdyż KUL posiada własny samochód dostosowany do przewozu osób na wózkach. Ponadto w ramach informacji o rodzajach oferowanego wsparcia organizowane są zajęcia z orientacji przestrzennej dla studentów niewidomych, pomoc w organizacji indywidualnego toku studiów, doboru form egzaminów, a także pomoc asystenta. Centrum Adaptacji Materiałów Dydaktycznych dostosowuje podręczniki i wszelkie materiały dydaktyczne do potrzeb osób słabowidzących albo niewidomych. Dodatkowo studenci mogą korzystać z pracowni komputerowej wyposażonej w specjalistyczny program komputerowy, liniijkę brajlowską i powiększalnik cyfrowy. Podczas rozmowy z samorządem studenckim, studenci potwierdzili, iż wsparcie studentów

z niepełnosprawnością na ocenianym kierunku jest spełnione, a wypożyczalnia sprzętu specjalistycznego cieszy się dużym zainteresowaniem. Należy dodać, iż Katolicki Uniwersytet Lubelski otrzymał nagrodę środowiska akademickiego „Studia bez barier” w ramach Konkursu Pro Juvenes.

Wsparciem w doradztwie zawodowym oraz merytorycznym studentów kierunku Filologia polska zajmuje się Biuro Karier. W zakresie swoich działań prowadzi szereg akcji informujących o aktualnych miejscach pracy oraz staży, głównie za pośrednictwem strony internetowej. Studenci potwierdzili, iż są zapoznani w ofertą Biura Karier podczas spotkania organizacyjnego na pierwszym roku studiów i często z niej korzystają.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, studenci wyrazili swoją pozytywną opinię o pracy dziekanatu. Studentom zapewnia się kompetentną i sprawną obsługę w zakresie spraw dydaktycznych. Studenci przyznali, że godziny otwarcia dziekanatu są zorientowane na ich potrzeby. Dziekanat udziela wszystkich niezbędnych informacji dotyczących studiów również elektronicznie i telefonicznie.

W zakresie aktywności sportowej studenci mogą korzystać z oferty Studium Wychowania Fizycznego i Sportu (SWFiS), które ma za zadanie uzupełniać i rozwijać szkolenia sportowe wśród młodzieży. Oferta Studium, z którą studenci mogą się na bieżąco zapoznać dostępna jest na stronie internetowej. Przy SWFiS KUL działa Klub Uczelniany Akademickiego Związku Sportowego KUL. Natomiast aktywność artystyczna studentów wspierana jest przez działanie trzech podmiotów skupionych wokół działań teatralnych: Teatru ITP założonego przez ks. dr. Mariusza Lacha SDB, pracownika Katedry Dramatu i Teatru KUL Teatru Enigmatic oraz Sceny Plastycznej KUL. Podczas spotkania ZO PKA, ze studentami wyrazili oni pochlebne opinie dotyczące działalności w zakresie powyższych aktywności.

Studenci wychowujący dzieci, czy z niepełnosprawnością, uczestniczący w pracach badawczych, pracujący bądź studiujący na więcej niż jednym kierunku studiów mogą ubiegać się o indywidualną organizację studiów (IOS). Zasady przyznawania i przebieg IOS reguluje §8 *Regulaminu Studiów KUL*. Studenci podczas spotkania z ZO PKA, wyrazili pozytywne opinie w przedmiocie indywidualizacji procesu uczenia się.

Ważną formą działalności studenckich są prowadzone w Instytucie Filologii Polskiej koła naukowe: Koło Dydaktyków Polonistów, Koło Edytorów, Koło Krytyków Literackich, Koło Naukowe Badań nad Twórczością Pozytywistów, Koło Naukowe Teatrologów oraz Koło Polonistów Studentów KUL. Studenci w nich zrzeszeni mają możliwość współorganizowania oraz czynnego uczestniczenia (wystąpienia, panele dyskusyjne, prezentacje materiałów) w konferencjach naukowych i sympozjach o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, seminariach oraz spotkaniach o charakterze środowiskowym, a także spotkaniach autorskich. Ponadto studenci i doktoranci są tutorami i wykładowcami w Akademii Młodych Humanistów, projekcie utworzonym przez Instytut Filologii Polskiej oraz Uniwersytet Otwarty KUL, prowadzonym i koordynowanym przez Uniwersytet Otwarty, WNH i Wydział Filozofii. Podczas spotkania Zespołu Oceniającego PKA z przedstawicielami powyższych kół naukowych potwierdzili oni aktywność prowadzoną w ramach swoich sekcji

oraz wskazali na pozytywne nastawienie władz jednostki do ich działalności, a także na ich wsparcie w tym zakresie.

Za reprezentowanie studentów ocenianego kierunku odpowiedzialny jest samorząd studencki. Przedstawiciele samorządu poinformowali ZO PKA, że mają możliwość swobodnego działania, uczestniczą w pracach organów Uczelni, współdecydują o sprawach studenckich oraz otrzymują od Uczelni wsparcie merytoryczne, organizacyjne i finansowe na poziomie jaki ich w pełni satysfakcjonuje.

Jedyną zaobserwowaną formą ewaluacji systemu wsparcia jest monitorowanie losów zawodowych absolwentów KUL, które stanowi jeden z elementów Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Zadanie to leży w kompetencjach Biura Karier. Monitorowanie losów zawodowych absolwentów Filologii polskiej ma za zadanie określić, jaki wpływ na ich sytuację zawodową mają wiedza i umiejętności zdobyte podczas studiów, oraz ocenić dostosowania uzyskanych kompetencji do aktualnych potrzeb i wymagań rynku pracy. Uniwersytecki system monitorowania karier zawodowych i oceny efektów uczenia się składa się z trzech etapów opartych o 3 różne narzędzia – ankiety w wersji on-line. Pierwszy z nich to badanie przeprowadzane na zakończenie studiów pt. Aktywność zawodowa i studencka w czasie studiów oraz satysfakcja z uzyskanego wykształcenia. W drugim etapie, po roku od ukończeniu studiów, przeprowadza się Badanie Losów Zawodowych Absolwentów KUL. Trzeci etap to badanie zasadnicze po 3 i 5 latach od momentu ukończenia studiów. Szczegółowy zakres danych objętych badaniem określa satysfakcję z wykształcenia polonistycznego, status zawodowy absolwenta w okresie badania, formę zatrudnienia oraz rodzaj zajmowanego stanowiska, okres, jaki upłynął od ukończenia studiów polonistycznych do momentu podjęcia pracy, wysokość wynagrodzenia oraz analizę przyczyn pozostawania bez zatrudnienia w przypadku niepracujących absolwentów. Raport udostępniany jest corocznie przez Biuro Karier KUL. Wygenerowane w ankietach wyniki są pomocne przy planowaniu i doskonaleniu programów studiów. Podczas spotkania Zespołu Oceniającego PKA, studenci wyrazili się pozytywnie na temat tej metody doskonalenia wsparcia studentów w procesie uczenia się. Jednak w trakcie spotkania podkreślili, że nie są oni zapoznawani z wynikami tych ankiet.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8: kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kryterium systemu wsparcia studentów na ocenianym kierunku jest spełnione. System stypendialny funkcjonuje zgodnie z oczekiwaniami studentów, a jednostka prowadzi działania informacyjne o przysługujących świadczeniach materialnych. Studenci są motywowani do osiągania wybitnych wyników w nauce poprzez możliwość uzyskania stypendia Towarzystwa Przyjaciół KUL, stypendia marszałka województwa lubelskiego, stypendia Fundacji Edukacyjnej im. Jerzego Juzonia czy płatne staże w ramach projektów. Formą wsparcia wysokich standardów kształcenia polonistycznego jest Ogólnopolski Konkurs im. Cz. Zgorzelskiego na najlepszą pracę magisterską – inicjatywa Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich, który jest bardzo prestiżową nagrodą wśród środowiska polonistów. Ponadto Uczelnia wdraża system wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami w zakresie

materialnym oraz informacyjnym, którego nadrzędnym celem jest stworzenie warunków, w których niepełnosprawność nie będzie barierą w dostępie do zajęć dydaktycznych, nauki i uczestnictwa w życiu Uczelni. Co więcej pomocą w przygotowaniu studentów Filologii polskiej do wejścia na rynek pracy służy Biuro Karier KUL, które systematycznie monitoruje i doskonali oferowany system wsparcia w tym zakresie. Studenci pozytywnie oceniają jakość obsługi administracyjnej świadczonej przez dziekanat. Ważnym aspektem oceny wizytowanego kierunku jest opinia aktualnych studentów, którzy są zadowoleni z kształcenia i funkcjonowania na Uczelni oraz ponownie zdecydowaliby się na podjęcie studiów w tym miejscu. Duże znaczenie w tym aspekcie ma otwartość władz jednostki na uwzględnienie studenckiej perspektywy, jak i utrzymanie relacji partnerskich. Studenci wielokrotnie podkreślali sprawną komunikację z władzami i pracownikami Uczelni oraz ich kompetentną pomoc w rozwiązywaniu spraw studenckich. Jednostka prowadzi bieżące działania nad wprowadzeniem organu odpowiedzialnego za przeciwdziałanie dyskryminacji i pomocy ofiarom przemocy.

Rekomenduje się udostępnianie studentom wyników ewaluacji przeprowadzanej przez Biuro Karier w przedmiocie losów zawodowych absolwenta tego kierunku. Warto wprowadzić okresowe przeglądy (z udziałem studentów) oceniające system wsparcia studentów i wykorzystywania wyników tych przeglądów do doskonalenia wsparcia i jego form”

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8: kryterium spełnione

.

Uzasadnienie

Kryterium systemu wsparcia studentów na ocenianym kierunku jest spełnione. System stypendialny funkcjonuje zgodnie z oczekiwaniami studentów, a jednostka prowadzi działania informacyjne o przysługujących świadczeniach materialnych. Studenci są motywowani do osiągania wybitnych wyników w nauce poprzez możliwość uzyskania stypendia Towarzystwa Przyjaciół KUL, stypendia marszałka województwa lubelskiego, stypendia Fundacji Edukacyjnej im. Jerzego Juzonia czy płatne staże w ramach projektów. Formą wsparcia wysokich standardów kształcenia polonistycznego jest Ogólnopolski Konkurs im. Cz. Zgorzelskiego na najlepszą pracę magisterską – inicjatywa Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich, który jest bardzo prestiżową nagrodą wśród środowiska polonistów. Ponadto Uczelnia wdraża system wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami w zakresie materialnym oraz informacyjnym, którego nadrzędnym celem jest stworzenie warunków, w których niepełnosprawność nie będzie barierą w dostępie do zajęć dydaktycznych, nauki i uczestnictwa w życiu Uczelni. Co więcej pomocą w przygotowaniu studentów Filologii polskiej do wejścia na rynek pracy służy Biuro Karier KUL, które systematycznie monitoruje i doskonali oferowany system wsparcia w tej dziedzinie. Studenci pozytywnie oceniają jakość obsługi administracyjnej świadczonej przez dziekanat. Ważnym aspektem oceny wizytowanego kierunku jest opinia aktualnych studentów, którzy są zadowoleni z kształcenia i funkcjonowania na Uczelni oraz ponownie zdecydowaliby się na podjęcie studiów w tym

miejscu. Duże znaczenie w tym aspekcie ma otwartość władz jednostki na uwzględnienie studenckiej perspektywy, jak i utrzymanie relacji partnerskich. Studenci wielokrotnie podkreślali sprawną komunikację z władzami i pracownikami Uczelni oraz ich kompetentną pomoc w rozwiązywaniu spraw studenckich. Jednostka prowadzi bieżące działania nad wprowadzeniem organu odpowiedzialnego za przeciwdziałanie dyskryminacji i pomocy ofiarom przemocy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla jak najszerszego grona odbiorców (strony internetowe KUL, WNH, IFP, BIP), w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem (dostępna dla urządzeń mobilnych).

Informacje zamieszczone na stronach internetowych obejmują m.in.: cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia (KUL), program kształcenia, w tym efekty uczenia się kształcenia, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym uznawania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego. Serwis rekrutacyjny – także w języku angielskim, rosyjskim i ukraińskim – prezentuje ofertę dydaktyczną opartą na jednolitym opisie kierunków i profili absolwentów wraz z systemem rejestracji kandydatów, również spoza UE.

Na stronie internetowej uczelni znajdują się między innymi szczegółowe charakterystyki kierunków i specjalności, efekty uczenia się, plany studiów, opisy modułów oraz przypisane do nich punkty ECTS), oraz zasady dyplomowania, przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe, dane dotyczące losów zawodowych absolwentów (zakładka Biuro Karier), charakterystykę warunków studiowania i informacje o wsparciu w procesie uczenia się (zakładka studia strona KUL, strona WNH, strona IFP – w tym Instytutowy profil na *Facebook*), informacje o programach Erasmus+ i Most, informacje o nauczycielach akademickich (w tym godziny konsultacji i możliwości kontaktu), harmonogram zajęć, informacje dla studentów z niepełnosprawnością . Ponadto są obecne informacje dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia i powiązana z nimi zakładki „regulacje prawne” oraz „ewaluacja zajęć”, odsyłająca do platformy e-KUL. Natomiast pewien niedosyt ZO PKA wzbudza w

przestrzeni publicznego dostępu kompletność sylabusów wielu prowadzonych przedmiotów na kierunku Filologia polska. I chociaż sporo zaległości w tym względzie zostało nadrobionych w stosunku do poprzedniej akredytacji, to jednak wyczuwa się stan oczekiwania na mający nastąpić wkrótce etap wdrożenia nowego wzoru sylabusów, czemu towarzyszy aktualne swego rodzaju zaniechanie prac.

Prowadzone jest monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców przede wszystkim interesariuszy wewnętrznych oraz kandydatów na studia, w mniejszym zakresie interesariuszy zewnętrznych, np. w zakresie oczekiwanej przez odbiorców szczegółowości informacji lub sposobu jej prezentacji, a wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach. Istotnym elementem tej ewaluacji są spotkania pracowników z uczniami oraz nauczycielami szkół ponadpodstawowych województwa lubelskiego i województw ościennych w ramach projektu edukacyjnego *Książka z plecaka* (aktualny stan uwidoczniany jest w wersji *facebookowej*). Poziom publicznego dostępu do informacji ciągle monitorują studenci, gdyż oni najczęściej obserwują nie tylko tablice ogłoszeń przy sekretariacie IFP, ale przede wszystkim internetowe źródła publikowane przez KUL. Swoje uwagi w tym przedmiocie zgłaszają ponadto członkowie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (WKJK), w tym przedstawiciele Rady Doktorantów i Rady Wydziałowego Samorządu Studentów oraz działających w jej obrębie poszczególnych Podkomisji. Sporadycznie niektóre zakładki, np. „Polska Rama Kwalifikacji” nie są aktywne.

Rekomendacje: Należy systematycznie aktualizować wszystkie informacje, zamieszczane na stronie internetowej KUL, które dotyczą działu „Studia” – zakładka „jakość kształcenia”.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9: kryterium spełnione

Uzasadnienie

Publiczny dostęp do informacji o programie studiów na kierunku Filologia polska i warunkach jego realizacji jest zapewniony, w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Prowadzone jest monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców zwłaszcza kandydatów na studia oraz interesariuszy wewnętrznych. Niekiedy zakładki (np. Polska Rama Kwalifikacji) nie są aktywne.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Uchwała Senatu KUL Jana Pawła II z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia określiła cele, zakres i formy działania Systemu, a także tryb powoływania Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia (UKJK), WKJK oraz Kapituły Ekspertów. W skład WKJK działającej na Wydziale Humanistycznym wchodzi 3 Podkomisje (ds. Kadrowych, Programowych, ds. Kontroli Efektów Kształcenia i Procesu Dyplomowania). Każda z nich ma przejrzyste określone kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości, w tym na kierunku Filologia polska. Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o przyjęte procedury. Projekt programu studiów przygotowujący jest przez koordynatorów kierunku w porozumieniu z komisją programową i przy wsparciu osoby z Działu Kształcenia, a w kolejności konsultowany jest ze studentami, doktorantami interesariuszami zewnętrznymi i Radą Naukową IFP. Projekt następnie jest przedstawiany WKJK, która go opiniuje i przedkłada Dziekanowi. Dziekan kieruje dokumentację do UKJK, po zaopiniowaniu wniosku przez UKJK dziekan przedstawia Senatowi wniosek o podjęcie uchwały w sprawie określenia efektów kształcenia wraz z dokumentacją wskazaną w paragrafie §17 ust 1 (Uchwały senatu KUL 724/II/20). Senat podejmuje uchwałę w tej sprawie na najbliższym posiedzeniu. Po podjęciu przez Senat uchwały dziekan przedstawia projekt programu studiów Senackiej Komisji ds. Dydaktyki i Wychowania celem zaopiniowania. Po uzyskaniu pozytywnej opinii Senackiej Komisji dziekan przedstawia program studiów do uchwalenia na radzie wydziału na 5 miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego. Program uwzględnia także uwagi studentów zgłaszane m.in. w ankietach, postulaty interesariuszy zewnętrznych formułowane przez przedstawicieli instytucji przyjmujących studentów na staże i praktyki. Np. na wniosek interesariuszy zewnętrznych dokonywano zmian w programie kształcenia; w roku akademickim 2016/2017 włączono do programu wykład „Nauczyciel – zawód czy misja?”, w tym samym roku akademickim wprowadzono konwersatorium „Multimedia w edukacji”, rok wcześniej włączono konwersatorium „Wybrane problemy edukacyjne młodzieży”, natomiast w roku 2014/2015 do programu wprowadzono ćwiczenia „Rynek i kultura (z elementami animacji kultury)”. Jeśli zachodzi potrzeba, po konsultacjach z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, program jest modyfikowany dla kolejnego cyklu kształcenia. Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów. Bieżąca działalność naukowo-dydaktyczna omawiana jest z pracownikami IFP podczas plenarnych zebrań Instytutu, co najmniej dwa razy w roku. Jakość kształcenia monitorowana jest za pomocą dobrowolnych ankiet ewaluacyjnych, które studenci anonimowo wypełniają na platformie e-KUL pod koniec każdego semestru. ZO PKA w czasie wizytacji zapoznał się

Zarządzeniem nr ROP-0101-5/16 Rektora KUL z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie określenia procedury wyrażania przez studentów i doktorantów opinii o prowadzonych zajęciach dydaktycznych, jak też z wzorem formularza dwujęzycznego 6 punktowej ankiety ewaluacji zajęć dydaktycznych oraz z formularzem Raportu samooceny WKJK, jak i przykładowymi Raportami z ankiet ewaluacyjnych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w IFP (2018 – 09-06, 2018 – 03- 28, 2019 – 03- 14). Zbiornice dla instytutów wnioski z ankiet dyrektorzy przedstawiają WKJK, która sporządza raport wydziałowy. Ten po zaopiniowaniu przez radę wydziału kierowany jest do UKJK. Wyniki z ankiet prodziekan ds. Studenckich i Dydaktycznych omawia z samorządem studenckim WNH. Na pierwszym po zakończeniu semestru posiedzeniu WKJK WNH KUL przedstawiany jest raport z ewaluacji, a wnioski wypływające z jego analizy są podstawą inicjatyw doskonalących proces dydaktyczny, np. w zakresie stosowanych metod nauczania czy rozmów wyjaśniających z pracownikami. Nie zawsze jednak należyta troską otacza się kwestie związane z sylabusami (por. kryterium 1 i 9).

Jednostka przeprowadza cykliczne oceny programu studiów obejmujące efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się.

Jakość kształcenia na kierunku Filologia polska KUL poddawana jest cyklicznej zewnętrznej ocenie przez PKA (2003, 2009), jednostka chlubi się także na swej stronie internetowej mottem, zaczerpniętym z wysokiej oceny sformułowanej przez Uniwersytecką Komisję Akredytacyjną. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny, została opisana w punkcie 4 niniejszego Raportu. Wyniki oceny PKA zostały wykorzystane w doskonaleniu jakości kształcenia na tym kierunku.

Rekomenduje się dokonanie przeglądu i oceny programu studiów obejmujących co najmniej efekty uczenia się, treści programowe, metody kształcenia i metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10: kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na WNH KUL, na kierunku Filologia polska istnieją formalnie opracowane procedury dotyczące okresowego przeglądu i analizy planów oraz programów kształcenia. Wnioski ze sporządzanych okresowo Raportów oraz analizy ankiet ewaluacyjnych są wykorzystywane w rzeczywistym funkcjonowaniu systemu i doskonaleniu programu. Zauważalny jest także wpływ interesariuszy zewnętrznych na modyfikacje programów studiów. W toku monitorowania programów studiów nie zwrócono jednak baczniejszej uwagi na kwestie związane z opracowywaniem sylabusów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dostojności Kształcenia

Zalecenia

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Zalecenie

Zalecenia o charakterze naprawczym w odniesieniu do poprzedniego raportu oceny programowej dotyczyły dwóch obszarów: kształtu i organizacji studiów oraz przepływu informacji. Zalecenia dotyczyły

- proporcji między zajęciami obowiązkowymi i fakultatywnymi
- aktualności listy lektur
- międzynarodowej i krajowej wymiany studentów
- sposobu redagowania sylabusów
- funkcjonowania systemu informacji internetowej dla studentów.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Działania zapobiegawcze w poszczególnych obszarach zaleceń:

1. proporcja między zajęciami obowiązkowymi i fakultatywnymi

Program studiów Filologii polskiej umożliwia studentom elastyczne kształtowanie ścieżki naukowej zgodnej z ich zainteresowaniami przede wszystkim dzięki możliwościom wyboru specjalizacji na każdym poziomie kształcenia (dwie propozycje do wyboru na I stopniu, trzy na II stopniu). Relatywnie niewielka liczba studentów na roku sprawia jednak, że w przypadku mniejszego zainteresowania daną specjalizacją nie zostanie ona zawiązana, jak stało się to w bieżącym roku akademickim na II roku I stopnia ze specjalizacją krytyka literacka i artystyczna, a wybór studentów przestaje tym samym być realny.

2. aktualność listy lektur

Profil zbiorów Biblioteki IFP, liczących przeszło 60 tysięcy woluminów oraz około 5 tysięcy woluminów czasopism, jest zgodny z kierunkiem studiów prowadzonych w Instytucie i spełnia wymogi realizowanego tam procesu dydaktycznego; zbiory te w pełni zaspokajają naukowe i dydaktyczne potrzeby studentów i pracowników, co obie te grupy potwierdziły na spotkaniach z ZO. Studenci potwierdzili, że w bibliotece znajdują zdecydowaną większość lektur zaleconych w sylabusach; w rzadkich wypadkach braku jakichś tytułów korzystają ze zbiorów Biblioteki Głównej KUL oraz wypożyczeń międzybibliotecznych.

3. międzynarodowa i krajowa wymiana studentów

Uczelnia stwarza dobre warunki do rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów, lecz kadra i studenci IFP korzystają z nich w umiarkowanym stopniu. Przedstawione w Raporcie samooceny koncepcja i cele kształcenia na kierunku filologia polska nie zakładają umiędzynarodowienia procesu kształcenia, w „Strategii rozwoju KULJPII na lata 2014-2020” kładzie się jednak silny nacisk na internalizację tego procesu.

4.sposób redagowania sylabusów

W niektórych sylabusach zdarzają się nieprawidłowe zapisy utrudniające ocenę spójności kierunkowych efektów uczenia się z efektami zdefiniowanymi dla zajęć, dlatego konieczny jest przegląd i korekta sylabusów pod kątem zgodności przedmiotowych efektów kształcenia z efektami kierunkowymi.

Nie wszystkie sylabusy zawierają literaturę przedmiotu. Ponadto w sylabusach nie została uwzględniona praca własna w wymiarze godzinowym – karty poszczególnych przedmiotów nie podają jej orientacyjnego nakładu, który mógłby być przeznaczony np. na studiowanie literatury przedmiotu, przygotowanie do zajęć, realizację projektów czy opracowanie prezentacji lub pracy pisemnej. W nowej karcie przedmiotu, która obowiązywać będzie od roku akad. 2019/20 przewidziano miejsce na formy aktywności studenta, w tym liczbę godzin kontaktowych z nauczycielem i liczbę godzin indywidualnej pracy studenta.

Niedosyt ZO PKA wzbudza w przestrzeni publicznego dostępu kompletność sylabusów wielu prowadzonych przedmiotów na kierunku Filologia polska. I chociaż sporo zaległości w tym względzie zostało nadrobionych w stosunku do poprzedniej akredytacji, to jednak wyczuwa się stan oczekiwania na mający nastąpić wkrótce etap wdrożenia nowego wzoru sylabusów, czemu towarzyszy aktualne swego rodzaju zaniechanie prac.

5.funkcjonowanie systemu informacji internetowej dla studentów

Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla jak najszerszego grona odbiorców (strony internetowe KUL, WNH, IFP, BIP), w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem (dostępna dla urządzeń mobilnych).

5. Załączniki:

Załącznik nr1.Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64, z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787);
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2018 r. poz. 1861);
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U z 2018 r. poz. 2218).
7. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęty uchwałą Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, z późn. zm.;
8. Uchwała Nr 67/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej

